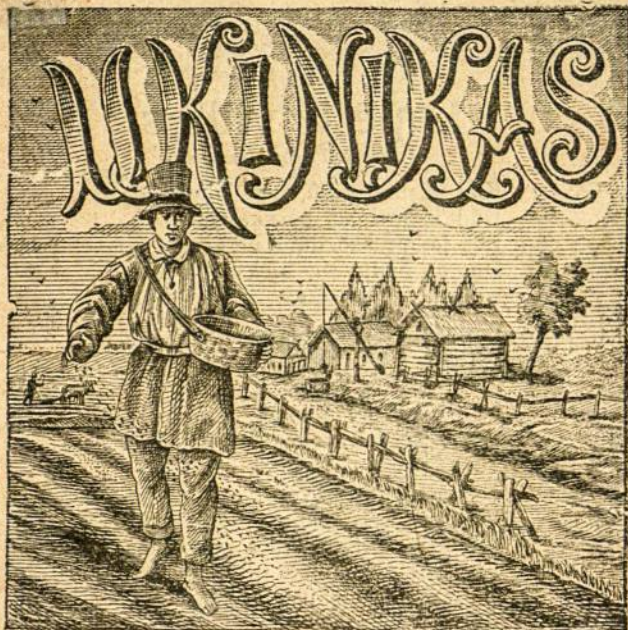




Laikrasztis, paskirtas reikalams ukinjy.

Iszeina sykį ant mėnesio. Metinė prekė: Maskolijoje su prisiuntimu kopertose, 5 rubl., su perneszimu per rubežių arba per rankas imant nū perkupczių — 2 rubl.; Prusūse, su prisiuntimu — 3 mark.; Amerikoje ir kitur — 4 mark.

Atkreipiame akis maloningų raszėjy ant to, idant kiek-tiek taikintu savo raszybą prie raszybos „Ukinjko“, nes taisymas rankraszczių atgabena daug priklaus darbo.

Lapē ir vilkas.

Paraszē Petras Arminas.

Kas už niekā nū mus' līko,
Dūdām kitiems be skaitīko;
Bet jei praszo daigta gera,
Dūt ar nedūt — kiekviens dera.

* * *

Lapē, žaši pasivogus,
Isilindo ī karklynā,
Kad nerastu josios žmogus,
Jā užkasē ī smiltynā.
Bet visai jau vakars stojo,
Toli bēgti jai ī giria, —
Ji sziene pasikavojo;
Visi tyli lyg iszmire.
Tik sztai vilkas, kurs per diena
Visā nieko nelaimējo,
Naktin bēgo gult ī sziena, —
Užsidengti nors nū vējo.
Czia jis miegant randā lapē:
— „Tai tu, kuma? kokis dyvas!
Ak, suszildyk manē szlapiā —
Asz suszaļēs, kā-tik gyvas! . . .
Ak, kaip minkszta czia ant szieno,
Rodos tyczia mums paklota!
Bet asz alkans, ar nors vieno
Neturi tu mēsos szmoto?
— „Ak, kumuti! kur asz gausiu?
Sunkū mes sulaukēm czēsā!
Rasi naktī kā sugausiu —
Tav paczēdysiu tā mēsā.
Ak, vargdienis tu, kumuti,
Tai dalis-gi tavo jūda!

Imk nors szieno į snukutį.“
(Bet mėsos ji jam nedūda!)
Vilkas szposą tą suprato —
Atsiduso, sumurmėjo;
Bet jis alkti nepaprato —
Vėl nubėgo sav ant vėjo.



Kokiūse aviliūse ir pagal kokią metodą naudingiausiai yra vesti bitinikystę?

Paraszė J. Bitaitis.

I.

Paskutiniūse metūse Lietuvoje ir Žemaitijoje vis tankiaus ir tankiaus tenka iszgirsti tokį klausymą: „*Kokiūse aviliūse ir kaip reikia vesti bitinikystę?*“ Uždūda dabar szitą klausymą netikt ketinantieji dar bites pas savę užsivesti, bet neretai ir laikantieji jas jau nū pirmiaus. Seniaus, pirm kokio szimtmeczio, nē vienam bitinikui nerupėjo, į kokius ten avilius bus suleistos jo bitės ir kaip jos bus vedamos: dėl kiekvieno buvo suvis užtektinai to, jai bitės tikt turėjo kur korius lipėti ir medų krauti ir jai jis mokėjo medų iszkaupinėti. Kam-gi dabar pradeda rupėtis apie szitą dalyką žmonės?

Mat seniaus, didelėse maiszytose ir retai iszganomose giriose, apaugusiūse visokiais krumais paupiūse ir pelkėse, ant mažai apdirbamų lankų ir retai nusizienaujamų laukų — be pertraukos nū pavasario iki rudeniui žydėdavo visoki augmens (t. y. medžiai, krumai, javai, kvietkos, žolės . . .), užturintieji savo žiedūse medų. Žinoma, per taip ilgą ir gausią medaus darbymetę bitės lengvai

galėjo užlieti medumi pilnus avilius ir dar išleisti daug gerų ankstybų spiečių. Pertai, nors tąsyk, aviliams esant blogiems ir vedimui bitinikystės perprastam, daug spiečių per žiemą išszaldavo ir siaip išnykdavo (ar tai bitinui pražuvus, ar tai užpūlus svetimoms bitėms, ar tai prisiveisus kirmėlių), bet vis-gi skaitlius spiečių negalėjo susimažinti, nės kasmets pribudavo naujų spiečių beveik vis daugiau, nei galėjo per visą metą išnykti. Dėlto-gi tai senovėje visados buvo ikvilių-valiai ir medaus ir biczių; o jai taip, tai kam-gi czia reikėjo rūpintis apie įsitaisymą geresnių avilių ir pagerinimą paczio vedimo bitinikystės?

Bėgant laikui išlygos dėl biczių turėjo persimainyti. Girių užsiliko nedaug, o ir tos paczios tankiausiai tikt eglinės ir puszinės, iš kokių bitės visai mažai tegali turėti naudos; daug pelkių ir upelių išdžiuvo, o apaugusieji jūs krumai tapo išnaikinti; pievas pradėjo žmonės anksti nusizienauti, laukus visus apdirbti ir susivalius javam nuganyti. Užstojus tokioms išlygoms, biczių darbymetė, žinoma, turėjo labai susitrumpėti; ir tikrai, vieton tos ilgos darbymetės, kokią bitės buvo turėję senovėje (6—7 mėn. laiko), pasiliko tikt: kokios 2 ar 3 savaitės (retai kur ilgiaus) pavasari, žydint visokiems vaisiniams ir nevaisiniams medžiams ir krumams, ir dar kokis 1 mėnesis vasarą, pražydejęs visokiems užturtintiems medų augmenims iki neprasidedant javam valytis. Tiesa, apsisejant visiems laukams gal ir nemažiaus pražydi antsyk augmenų szioje antroje darbymetėje, vadinamoje dėlto *didžiausia biczių darbymete*, bet per taip trumpą laiką bitės,

vedamos senoviszku budu ir laikomos jaib-kokiūse aviliūse, nespėjo prisineszti tiek daug medaus, kaip seniaus, o prietam ir skaitlius spieczių pradėjo mažitis, nės, vis esant tokioms blogoms iszlygoms, kasmets pribudavo naujų spieczių mažiaus, nei jų isznykdavo.

Susiprato tąsyk bitinikai, kad, norint apturėti nū biczių didesnę naudą, *negalima jau vesti bitinikystės taip, kaip ji iktolaik buvo vedama, ir kad laikas jau įsitaisyti geresnius ir labiaus atsakančius biczių paprocziams avilius.* Todėl, pradedant nū vidurio szio szimtmeczio, pradėjo veistis visokie aviliai, lyg grybai palijus. Kiekvienas beveik bitinikas laikė sav už garbę iszmislyti jaib-koki avilį, nors ir perdaug brangų arba ir suvis netinkanti dėl laikymo biczių. Dabar jau yra prisiveisusi ant visos pasaulės tokia galybė įvairių avilių, jogiai jų visų negalima netikt apraszyti, bet sunku ir iszskaityti.

Lietuvos ukinikai dar ir dabar daugiausiai laiko bites *prastūse aviliūse*, kaip ve kelmūse ir sziaudinėse pintinėse: Paprusėje ir Prusų Lietuvoje yra iszsiplatinę labiaus pintinės, o Lietuvoje, esancioje po maskoliaus valdžia, labiaus stati ir gulszti kelmiai. — Vienok per du paskutiniu deszimtmeczio Lietuvoje nemažai priviso ir visokių *rėminių avilių*, pramitų taip nū ikabinamų į jų rėmelių, kuriūse bitės turi lipėti savo korius. Visi rėminiai aviliai yra padirbti pavyzdyje keturkampos skrynios. Įvairumas jų yra labai didelis. Vieni isz jų sukalti isz storų medinių lentų, kiti vėl padaryti isz sziaudų; pirmutiniai tankiausiai atsitaiko Lietuvoje, esancioje

po maskoliaus valdžia, antriejie-gi Prūsų Lietuvoje. Paskutiniūse metų labai išsiplatino Lietuvoje *Lewicki'o aviliai*, sukalti iš medinių lentų nū vieno iki pusantro colio storio, o iš lauko dar ant kokio pustreczio colio storio iškloti siaudais. Vidurys rėminių avilių nevienokio yra dydžio (t. y. nevienokio augszczio, ploczio ir ilgio): vieni iš jų siauri ir augszti, ant panaszumo staczių kelmų; kiti vėl žemi ir ilgi, kaip gulsztieji kelmai. Apart to dar rėminiai aviliai skiriasi tarp savęs: išlaukiniu savo išrodžiu, visokiais reikalingais ir nereikalingais pridėczkais ir paczių užbaigimu: — Prūsuse ir kur-ne-kur Paprusėje yra vartojami dar šie aviliai: a) *rundini ir keturkampi sziaudiniai aviliai*, susidedantieji iš 2—3 vainikų ir turintieji vieton rėmelių vienas tik siauras lentutes, prie kurių yra biczių lipinami koriai; b) *sziaudinės apvalios pintinės su uždedomis vasarą* ant jų virszaus nedidelėmis *skrynelėmis* su rėmeliais, ir c) *rėminės skrynelės su uždėtomis ant jų apvaliomis pintinėmis*.

Bitinikystė šiandien, nė trupuczio nepasigerinant išlygoms dėl biczių, mažai teatnesza naudos. Gana gerai tą žino ukinikai ir todėl norėtų kaip-nors tą blogą pataisyti. Ko ne visiems jiems rodosi, kad įsitaisius tikt geresnius avilius tūjaus galima turėti pilna medaus. Esant tokiam dideliame įvairumui išsiplatinusiųjų tikt vienoje Lietuvoje avilių, sunku yra žinoti, kokius avilius geriausiai būtų įsitaisyti, norint turėti nū biczių didesnę naudą, nės vieni giria tokius avilius, kiti kitokius, treti dar kitokius. Daugumui labai patinka rėminiai aviliai; bet yra ir tokie, kurie tvirtina, buk laikyti jųse bites ne-

užsimoką, buk naudingiaus jau esą vesti bitinikystę prastūse aviliūse, o įpacz sziaudinēse pintinēse. Todėl dabar suvis nesistebėsime, iszgirdami taip tankiai paminėtą pradžioje szio straipsnio klausymą.

Įsitaisyti geresnius avilius dabar neatbutinai reikalinga. Bet nemislykite, idant szito vieno butų ikvaliai, dėl apturėjimo nū biczių kūdidižiausios naudos, kaip tai daugumui rodosi. Aviliai, kad ir geriausi, nepadaugis apturiamos nū biczių naudos, jai tikt bitinikystė bus jūse vedama niekingai. Todėl, *įsitaisant geresnius avilius, kuriūse ir bitėms butų geriaus gyvėti ir pacziam bitinikui lengviaus butų atlikti kiekvieną trusą apie bites, reikia su sykiu permainingti ir patį budą arba metodą vedimo bitinikystės*. Kiekvienas užmirsztantis apie szitą svarbų dalyką nepasisekant bitinikystei be reikalo tikt paskui vers kalnę ant avilių.

Iksziolaik niekur lietuviszkose bitinikiskose knigose nebuvo prigulincziai ir teisingai iszrisztas klausymas, kokiūse aviliūse ir pagal kokią metodą geriausiai butų vesti bitinikystę. Užtai-gi asz, pasiremdamas ant nūmonių garsesniųjų bitinikų ir ant savo locno datyrimo, pabandysiu szitą taip svarbų klausymą czionai iszgildėti.

II.

Augszcziaus buvo paminėta, kokie aviliai yra dabar vartojami Lietuvoje. Tai-gi visus jūs galima padalyti į du vyriausiu skyriu: prie pirmo skyriaus prigulės visokie *rėminiai aviliai*, o prie antro *prastieje*, k. v. kelmai, bedugniai, pintinės.

Rėminiam avilyje kiekvienas korys esti biczių lipinamas atskiram rėmelyje, todėl ir *biczių*

lizdas tokiūse aviliūse lengvai gali buti iszardytas, iszrengtas ir vėl isz naujo sudėtas, ko prastamjame avilyj, žinoma, jokių budu padaryti negalima. Szita ipatybė rėminio avilio yra labai svarbus dalykas bitinikystėje. Laikant bites avilyje su iszardomu lizdu, t. y. rėminiame, lengva yra žinoti kiekvienoje valandoje, kas dedasi pas bites, lengva yra atlikti kiekvieną trusą apie jas ir galima bites taip pakreipti, taip pavaldyti, idant jos darytų tą, ką nori bitinikas, o ne tą, kas joms paczioms patinka. Kadangi taip pavaldyti bites prastamjame avilyje suvis beveik neyra galima, o kiekvieną naudingesnę veiklystę isz bitinikystės yra sunkiaus atlikti, nė rėminiame avilyje, todėl ir szis paskutinis avilys yra daug geresnis už prastąjį.

Dėl aiszkesnio iszrodymo gerumo rėminio avilio asz czionai žemiaus iszguldau visas jo geras puses:

1) Rėminiame avilyje *lengva yra nedaleisti bitinui perdaug dėti kiauszinų*, atskiriant jį tikt su kokiais 2—3 koriais nū viso biczių lizdo. — Žinoma yra, kad jauna bitė pradeda eiti į darbą, tikt praėjus dvideszimts kelioms dienoms nū padėjimo kiauszinio, isz kurio ji yra iszsiperėjusi todėl isz kiauszinų, padėtų laiکه paczios didžiosios darbymetės*), iszeis bitės tinkanczios į darbą, jau pasi-
baigus tai darbymetei, t. y. n'esant jau isz ko medų neszti. Suprantamas daigtas, isz tokių bi-

Didžiausioji biczių darbymetė Lietuvoje tęsiasi nū pabaigos mėn. Sėjos (Birželio) iki pabaigai Liepos mėn. pagal naująjį metyskaitlių. (Pagal senąjį metyskaitlių, beveik nū vidurio sėjos mėn. iki viduriui Liepos mėn.)

čių nėra jokios naudos ne tikėt' sų metą, bet ir ateinantį, nes jos jau yra persenos, idant galėtų peržiemavoti (mat yra datirta, kad iki pavasariui išlieka gyvos tik pacziam rudenyje išsiperėjusios bitės); o tūmi tarpu ant jų užauginimo kitos bitės turėjo sunaudoti nereikalingai daug medaus ir paszvesti nemažai brangaus laiko, nės didžiausioje darbymetėje, kada vieton to būtų galėjusios daugiaus prisineszti medaus. Delto-gi užstojus didžiausiajai darbymetei, naudinga yra bitiną atskirti nū korių, užtveriant jį ant kokių 2--3 korių pradžioje arba užpakalyje avilio, idant jis neturėtų kur dėti tiek daug kiauszių, ir idant bitės, nereikalaudamos tiek užsiimti auginimu biczių vaikų, galėtų daugiaus medaus prineszti. Užtverti bitiną rēminiame avilyje labai lengva su tam tikra skylėta skardžia (bleke), isistatancziaja į avilį tarp rēmelių, per kurią gali perlusti tik bitės darbinikės; bitinas-gi, negalėdamos to padaryti, kaipo bailesnis ir storesnis už bites, priverstas yra tupėti užtvaryje.

2) Rēminiame avilyje lengva yra *nedaleisti išsiperėti tokiai daugybei tranų*, kokia prisiveisia prastamjame avilyje. — Tranai į darbą suvis n'eina reikalingi-gi jie tik del susiporyjimo su motina (bitinu). Kadangi tokis susiporyjimas trano su motina atsitinka tik sykį ant viso amžio motinos ir dėl to ikvaliai yra vieno trano, todėl suvis nereikalinga yra, idant avilyje būtų tiek daug tranų, nės jie ir medaus daug suėda ir bitės susigaiszta jų beaugėdamos. Neužstojus dar darbymetei rēminiame avilyje lengva yra visus lipinamus traninius korius iszpjauti, o atėjus darbymetei rēmelius

su traniniais koriais galima sudėti į tą dalį avilio, kur nėra bitino, tai bitės jūs medumi užlies.

3) Rėminiame avilyje *galima yra medu iszkra-tyti isz korių*. Szitas dalykas yra labai svarbus. Mat bitėms labai sunkiai einasi lipėti korius; pakolaik jos nulipina vieną korių, tai galėtų tame laike kelis tokius korius užlieti medumi. Geri bitinikai, norėdami, apturėti mūsų biczių daugiaus naudos, laike darbymetės neturi iszpjauti korių sykiu su medumi, bet tik medų isz korių iszkrėsti su tam tikra prietaisa, vadinama vilpsztyne (centrifuga), ir tuszczius jau korius atgal į avilį sudėti; per kelias dienas jie bus vėl užlieti medumi ir vėl bus galima medų iszkrėsti ir tt.

Szitu trijų taip naudingų veiklysczių, isz bitinikystės, žinoma, jokių budu negalima yra atlikti prastamjame avilyje, kuriame biczių lizdas negali būti iszardomas. Kitas taip pat labai naudingas veiklystes, kurios bus dar žemiaus paminėtos, galima atlikti ir prastamjame avilyje, bet tik tai yra labai sunku ir dėlto ne kiekvienas galės tai padaryti.

4) Rėminiame avilyje *lengva yra nedaleisti bitėms spiesti*. — Jai tik avilyje labai szilta ir ankszta, o lauکه yra gera darbymetė, bitės pradeda tūjaus mislyti apie spietimą: uždeda jos tąsyk lopszelius dėl iszperėjimo naujų bitinėlių, mažai telipina korių, silpnai eina į darbą, nės turi užsiimti auginimu bitinėlių ir daugybės biczių vaikų. Visiems yra žinoma, kad aviliai, leidusieji spieczius, visados mažiaus prisinesza medaus, nei neleidusieji. Todėl, turint, jau užtektinai spiecziau

reikia nedaleisti joms rengtis spiesti, idant jos mažiaus gaisrūtų, o daugiaus medaus prinesztų. Rėminiame avilyje lengvai galima tą atsiekti nupjausčius visus bitinėlių lopszelius ir su sykiu idėjus į avilį kelis tuszczius rėmelius, idant pasidarytų avilyje daugiaus ruimo ir butų vėsiaus.

5) Rėminiame avilyje lengva yra kokiū-nors budu *pasidaryti kada norint ir kiek norint spiečių*, kas yra daigtu nemažos svarbos. Laikant bites prastūse aviliūse, reikia daug laiko vasarą paszvēsti ant dabojimo iszeinanczių spiečių, idant jie neiszlėktų; prietam naujų spiečių gali pributi mažiaus, nei norėtų bitinikas, arba ir perdaug, nė galėtų toje vietoje iszsimaityti; apart to dar neretai spiečiai esti permaži, persilpni, isz kurių esti menka nauda. Pats sav darantis spiečius rėm. aviliūse visko to galės iszsisergėti.

6) Rėminiame avilyje lengva yra *pataisyti silpnų spiečių* turintį mažai szejmynos ir delto mažai tegalintį atneszti naudos, idėjus jam kokius 2—3 iszimmtus isz stiprio spiečiaus rėmelius su uždengtais perais arba tiesiog pridavus apscziai jaunų nelekiojusių dar biczių suszlūtų nū korių stipresniųjų spiečių.

7) Rėminiame avilyje labai *lengva yra pagauti bitiną*, ar tai prireikus jo del naujai sutveriamo spiečiaus ar tai iszpūlus jį užtverti ant poros rėmelių užstojus didžiaijai darbymetei, ar tai ant galo del nužudymo, turint jam daugiaus per 3 metus amžiaus (senesnis bitinas mažiaus pradeda dėti kiauszinių, pertai mažai pribuna naujų biczių ir spiečius užstojant didž. darbymetei esti persilpnas,

o tokis ir mažai naudos gali atneszti). Rėminiame avylyje, isztraukus skyrium kiekvieną rėmelį ir stropiai jį apžiurint isz abiejų pusių, galima kur nors bitiną užtėmyti ir sugriebti.

Tiek tai turi rėminis avilys gerų pusių, kurių stoka prastiems aviliams. Ir taip, rėminiai aviliai pusėtiniai yra brangus; geras avilys, kaip ve Levickio av., prekiūja mažiausiai 4 r. Apart to, jūse žiemą neretai atsiranda szlapuma, žinoma, n'einanti bitėms ant sveikatos. Nežiurint vienok ant szitų blogų pusių rėm. aviliai vis-gi yra daug geresni už prastūsius, nės tikt jūse galima pritai-kyti tokią metodą bitinikystės, kuri galėtų dūti mums kūdidžiausią naudą.

Isz to, kas buvo augszcziaus kalbėta apie gerumą rėminių avilių, ne vienas pats jau galėjo dasiprotėti, kad vedimas bitinikystės szitūse aviliūse neyra taip lengvas, idant kiekvienas pataikytų tikrai gerai atlikti visas veiklystes isz bitinikystės ir idant tokiu budu galėtų apturėti kūdidžiausią naudą. Norint atsiekti tokią naudą, reikia gerai žinoti, kada atlikti kiekvieną veiklystę ir kūgeriausiai ją atlikti, nės viena, dvi klaidos arba nepriežiūros apvers per niek visą trusą. Delto tai *nė vienas, neiszsismokinęs prigulincziai bitinikauti rėm. aviliūse, nepataikys apturėti kūdidžiausios naudos nū biczių.* Nūmonės szitos prisilaikau ne asz vienas: tą patį tvirtina visi beveik bitinikai. O kad tai yra teisybė, tai juk gali lindyti nors ir szis dalykas: Lietuvoje dabar tarp ukinikų yra gana iszsiplatinę rėminiai aviliai, bet iksziobaik nė vienas beveik ukinikas, kuriūs asz pažinstu, neap-

turėjo nū savo biczių, laikomų rēm. aviliūse, daugiaus naudos, nē laikantieji bites prastūse aviliūsē.

*

*

*

Rēminių avilių kaip angszcziaus matēme, yra labai daug. Visi jie, žinoma, negali buti vienokiai geras del vedimo bitinikystės. Tai-gi atsi-randa klausymas: katrie isz jų yra geriausi?

Palyginę tarp savęs visus rēm. avilius, turime pripažinti, kad *geriausiu isz jų yra tai Lewicki'o avilys*, paskutiniame deszimtmetyje taip labai isz-sigarsėjęs visoje Europoje. Szitą avilį pripažista už geriausiąjį dabar jau visi beveik bitinikai neisz-skiriant ir didžiausiųjų priesų paties Lewicki'o.

Lewicki'o avilys *neiszmishiai padirbtas* (ipacz taip vadinamas ukiszkasis avilys); jis *neyra perdaug brangus*, nes paciam pasidirbant gali apsierti i kokius 3—4 rub. (tik Varszavoje tai dusyk brangiaus kasztūja); szitame avilyje bitėms *žiema ir pavasari esti szilta*, nes jo storos sienos, suside-danczios pusiau isz medžio ir sziaudų, o taipos-gi virszus ir užpakalis, uždėti su tam tikromis paduszkomis ir dar iszkimszti samanomis, pakulomis ar kūmi kitūmi, puikiai szildo; vasarą Lew. avilyje pusėtinai vėsu, o žiemą, dėka esancziai po rēmeliais tuszcziai vietai, *neyra troszku*; *rēmeliai szito avilio lengvi ir druti ir visiszkai gerai padirbti*, o kas svarbiausia, tai turi jie *suvis atsakanti diduma*; visas veiklystes jame galima yra lengvai ir greitai atlikti.

Didžiausia vienok gera pusē Lewicki'o avilio, kurios stoka visiems kitiems rēm. aviliams, yra tai

tas dalykas, kad *jis žiemą turi staczią lizdą, vasarą-gi gulszczią*. Aplinkinybė szita yra labai svarbus daigtas bitinikystėje. Mat stacziūse aviliūse bitės, užimdamos visą siaurą virszų avilio, lengvai gali užlaikyti atsakanczią szilumą lizde ir pertai jos tokiūse aviliūse visados geriaus žiemavoja, pavasarį ankscziaus pradeda daugitis, o vasarą daugiaus leidžia spieczių; gulszcziūse-gi aviliūse szilumą sunku yra bitėms užlaikyti vienam tik jų lizde, nės ji bus iszsisklaidžiusi virszui viso avilio, ir pertai tokiame avilyje bitės jau blogiaus žiemavoja, ne taip greit isz pavasario veisiasi, bet už tai-gi vasarą, turėdamos vėsesnį gyvenimą, nereikalauja taip daug mislyti apie spietimą ir delto daugiaus medaus gali prisineszti. Tai-gi Lewicki's taip pritaikė savo avilį: įdant žiemą pasilikus tik 6—7 rėmeliams, biczių lizdas būtų siauras (apie 10 colių), o augsztas (22 col.), kaip ir stacziūse kelmūse, ir įdant delto bitės geriaus žiemavotų, o isz pavasario greicziaus imtų daugitis; o įdant vasarą prisidavus rėmeliams biczių lizdas stotųsi daug ilgesnis, kaip gulszcziūse kelmūse, ir įdant delto bitės vasarą galėtų labjaus užsiimti medaus neszimu.

Del visų szitų aplinkinybių Lewicki'o avilys turi buti pripažintas už geriausiąjį ir labjausiai atsakantįjį avilį szaltoms mūsų žiemoms ir tokiems pavasariams; geresnio avilio už szitą iksziolaik neiszrasta. *Lewicki'o metoda vedimo bitinikystės, pasiremianti ant atskyrimo bitino užstojus didžiausiai darbymetei ir ant iszkrėtimo medaus isz*

korų su pagelba vilpsztynės,)* kuri yra pripažinta sziadien visų už geriausiąją, kaip daleidžianti ap-
turėti mūsų biczių kūdidižiausią naudą, (vedant pagal
ją bitinikystę galima turėti mūsų kiekvieno spiecziaus
mūsų 6 iki 10 rublių pelno, o neretai ir daugiau),
*geriausiai ir lengviausiai dūdas pritaikyti Le-
wicki'o aviliūse.* Todėl kas tikt jaučiasi pa-
taikysias prigulincziai vesti bitinikystę abelnai
rēm. aviliūse, tegul įsitaiso Lew. avilius ir veda
jūse bitinikystą pagal Lewicki'o metodą. Visus
niekur nesimokinusius bitinikauti rēm. aviliūse, prie
kurių priguli beveik visi ukinikai, persergiu, įdant
nesiskubytų prie įsitaisymo Lewicki'o avilių (nors
ir ukiszkų), nės jie netikt neapturės daugiau
pelno, nei laikydami bites prastūse aviliūse, bet
dar greičiaus mažiaus, prietam lengvai galės
įveisti ligą puvi, kuris isznaikys trumpu laiku
visus spieczius. Kas-gi išz ukinikų norėtų aptu-
rėti kūdidižiausią naudą, vesdamas bitinikystę pagal
Lewicki'o metodą, tegul pirmiaus kur-nors (ar tai
tam tikroje mokslavietėje bitinikystės, esanczioje
Varszavoje, ar tai prie kokio gero bitiniko) pasi-
mokina pagal ją bitinikauti, — kitaip nieko gero
išz to neiszeis.

*Sziaudiniai rēm. aviliai tiesa, pigesni už me-
dinius.* Bet jūse yra sunku prigulincziai pritai-

*) Susipažinti arcziaus su Lewicki'o metodu vedimo bitini-
kystės galima yra jo paties knigoje „Pszczelnictwo“, kuri yra
taipos-gi iszversta ir į rusiszką kalbą. Jar. Zientarski's trumpai
apraszė Lewicki'o metodą knigutėje „Ul i pszczoły“. Išz lietu-
viszkų knigučių apie bitinikystę tikt „Kalendorius Bitinikystės“
Felikso Galminio priveda ir Lewicki'o metodą vedimo bitini-
kystės. (Iszėjo szita kniga 1890 m. Tilžėje).

kyti Lewicki'o metodą vedimo bitinikystės ir delto jie ne tiek daug pelno gali atneszti, kaip, padėkime, Lewicki'o aviliai (tokiu budu Lew. aviliai greičiaus dar užsimokės, nė pigesni sziaudiniai rėminiai aviliai.)

III.

Ukinikams, kaip sakėme, neiszpūla vesti bitinikystės rėminiūse aviliūse. Bet liekasi dar prastieji aviliai. Tai-gi pažiurėkime, ar neatrasime tarp szitų avilių tokius, kuriūse vesdami bitinikystę ukinikai galėtu apturėti nū biczių daug daugiaus naudos, nė dabar jie apturi.

Prie prastųjų avilių priguli kelmai, mediniai bedugniai ir sziaudinės pintinės.

Kelmai yra tai paprascziausi lietuvių aviliai. Jie esti *stati* ir *gulszi*. Stacziūse kelmūse bitės geriaus žiemavoja, pavasarį greičiaus pradeda veistis ir todėl daugiaus ir ankscziaus spieczius leidžia, bet už tai-gi mažai medaus prisinesza, — ir tai yra bloga pusė stacziųjų kelmų. Gulszciūse vėl kelmūse bitės, tiesa, gali daugiaus medaus prisineszti, bet už tai-gi tankiai per žiemą iszmirszta (ar nū szalczio, ar isz bado), pavasarį vėliaus pradeda daugitis, mažiaus leidžia spieczių, ir pertai skaitlius spieczių neretai turi labai susimažiti. Jai dar pridėsime, kad kelmūse yra labai sunku atlikti kiekvieną naudingesnį trusą ir pritaikyti geresnę metodą vedimo bitinikystės, tai ir bus aiszku, kad jūse laikyti bites neužsimoka. Jaigu kas nenorėtu pamesti kelmų, tai tegul nors pusę spieczių jis laiko stacziūse kelmūse, o kitą

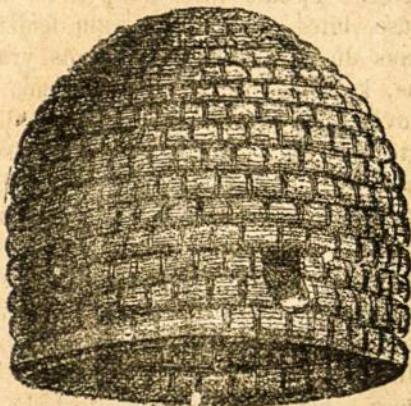
pusę gulszcziūse; tąsyk jis isz pirmutinių kelmų turēs naujus spieczius, o isz antrųjų medų. —

Mediniai bedugniai yra tai nedideli siauri aviliukai su plonomis sienomis, pramėti taip nū to, kad neturi apaczioje dugno. Jie yra padirbami isz nestoro medžio: visas vidūrys perdēm iszsikneibia, tikt szone iszsipjauna anga, į virszutinį galą isispraudžia iszpjautas isz lentos ritinys — ir jau avilys užbaigtas. Aviliai szitie yra blogi, o tai delto: 1) kad jūse, kaip ir visūse stacziūse aviliūse, bitės perdaug spieczių leidžia, o mažai medaus dūda, 2) kad reikalingas yra tam tikras butas, kuriame bedugniai su bitėmis per žiemą galėtų stovėti, nēs kitaip isz priežasties labai plonų sienų bitės turėtų iszsztalti. — Jūse su didesne nauda yra prilaikoma szii metoda vedimo bitinikystės: rudenį kokia pusē geresnių spieczių iszsidusina ir iszimtas isz avilių medus sykiu su koriais ir negyvoimis bitėmis ant svaros (vogos) parsidūda; likusieji spiecziai kitamet vėl įkvaliai prileidžia naujų spieczių dalis kurių vėl iszsidusina ir t. t. Metoda szita yra labai prasta ir butų gana naudinga, bet tikt nesuvis doriszka. Kas-gi matē, idant galima butu nužudyti tūs vabalėlius, atneszusius mums tiek naudos!

Sziaudinės pintinės, (Prusūse ir Paprusėje vadinamos isz vokiszko »gurbais«), esti supitos isz iszilgų sziaudų ir turi *formą varpo* (žiur paisz.) Pinamos jos yra su pagelba karklų tokiu pat budu, kaip ir visokie sziaudiniai dangcziai, arba jaibkokios pintinės; del pervėrimo karklo per virszutinę pynę (eilę) vartojasi tam tikra adata, paneszanti ant

pypkorių kneibikio, tikt truputį ilgesnė ir su ausia. Nupynus pintinę, reikia ją truputį iš vidurio išsvilgti, idant bitėms nereikėtų nukramtinėti siaudgalių. Avilys pintinė turi stovėti ant tam tikro stalelio, padaryto iš storos (mažiausiai pusanthro colio storio turinczios) lentos, tokio dydžio, idant pintinė lengvai galėtų ant jo išsitemkti; n'esant vienos lentos tokio ploczio, jis gali būti padarytas iš 2 arba ir 3 siauresnių lentų, tikt gerai suleistų tarp savęs. Anga arba įėjimas į avilį

tankiausiai yra išpjanjamas treczioje pynėje nū apaczios per visą jos plotį; ilgis angos neturi būti didesnis per 2—3 colius. Anga yra daroma nere-



tai paskutinėje pynėje, arba dar tikt išpjanjamas platus grobelis (revelis) stalelyje. Paczioje galvoje pintinės iš vidurio turi būti išpraustu kryžium du pagaliuku, idant drucziaus koriai laikytųsi. Ant virsziaus pintinės yra užmaujama, ilga siaudinė kepurė, idant ant pintinės neužlytų ir idant žiemą bitėms būtų šilcziaus.

Visiszkai gera pintinė turi būti taip padirbta:

- 1) jos sienos turi eiti tiesiog nū apaczios į virszų,

o virszini pusapvaliai užsibaigti (žiur. paisz.); pilvotos su siaura apaczia pintinės neyra geros, nes per siaurą apaczią nesmagu yra isz jų kaupinėti medų; perdaug smailos pintinės taipogi yra blogos, nės jose bitės perdaug spiečių leidžia, o mažai tenesza medaus; 2) pintinė turi buti *tvirtai supita*, idant isz virsziaus spaudžiant nė truputį negalėtų ilinkti; 3) *pynės (eilės) turi turėti apie du colių storio*, idant nebutu bitėmis žiemą persalta; 4) spiečiams, paskirtiems tikt ant neszimo medaus, turi buti daromos pintinės *nū 10—12 gorčių dydžio*; paskiriant spiečius ant veislės reikia laikyti jų mažesnėse pintinėse, *nū 8—10 gorčių dydžio*; 5) idant bitėms lengviaus būtų įsigauti į galvą avilio, turi buti įkiszta per angą į avilį *lentukė*, kurios vienas trumpesnis ir platesnis galas kyszotų lauke ir būtų bitėms už laktute, o kitas ilgesnis ir siauresnis būtų išpraustas ties paczių beveik virszum prieszingos sienos pintinės.

Palygįdami tarp savęs visus prastūsius avilius, lengvai galime persitikrėti, kad augszcziaus apraszta *pintinė yra tai geriausias avilys isz visų prastųjų*, nės jis turi tikt vienas geras puses ir stacziųjų ir gulszczijų kelmų. Ir taip, bitės, turėdamos ant žimos savo lizdą siauresniame virszuje pintinės, lengvai užlaiko jame atsakanczią szilumą ir delto jos szitūse aviliūse visados *gerai žiemavoja, pavasari anksti pradeda daugintis* ir pertai gali leisti ankstybus spiečius; toliaus, jai tikt pintinė yra visiszkai gera ir nepersiaura, tai bitėms jose vasarą yra pusėtinai vėsu ir pertai jos nemislyja tiek daug apie spietimą, o *daugiaus užsiima neszimu medaus*,

nei gulszcziūsiūse kelmūse. Apart to pintinėse, kaipo neturincziose apaczioje dugno, *lengviaus yra trusti apie bites ir parankiaus pritaikyti kokią-nors geresnę metodą vedimo bitinikystės*, nei kitūse prastūse aviliūse. Pati pintinė yra labai pigus avilys: su medega ir darbu ji gali kasztūti tikt 30—50 kap.

Del szitų aplinkinybių pintinės yra visų pripažitos už geriausius avilius del ukinikų isz visų prastųjų avilių. Todėl kas tikt nenorėtų arba negalėtų iszsimokėti prigulincziai vesti bitinikystės Lewicki'o aviliūse pagal geriausiąją sziadien jo metodą, tai tegul isitaiso pintines. Laikant bites szitūse aviliūse ir prietam dar pagerinus sziek-tiek metodą vedimo bitinikystės, galima yra apturėti nū biczių daug daugiaus naudos, nē laikant bites kelmūse.

Sztai vienas paveizdas parodantis, kaip gali buti naudingos pintinės del laikymo biczių. Ukinikas Becmer'is, lenkas, gyvenantis Plocko rėdyboje, isz pavasario turi tikt apie 20 spieczių pintinėse, o tūm tarpu rudenį jis pelno nū biczių apie 100 rub. Veda jis bitinikystę labai prastai, kaip pataikytų bitinikauti kiekvienas žmogus: vasarą jis daugiaus nieko neveikia, kaip tikt daboja iszeinanczius naujus spieczius ir suleidžia jūs į tuszczias pintines; rudenį-gi kokią treczią dalį arba ir pusę sunkesniųjų savo spieczių iszdusina, o medų sykiu su koriais ir negyvomis bitėmis pardūda žydui labai pigiai, nēs tikt po 10 rub. už centnarį (100 svarų). Apie vertę szitos metodos vedimo bitinikystės jau augszcziaus paminėjau, kalbėdamas apie medinius bedugnius.

Liekasi dar mums tikt pakalbėti apie tai, kokią metodą vedimo bitinikystės turi ukinikai prilaikyti prie pintinių, idant galėtų apturėti nū biczių kūdidžiausią naudą. Idant kiekvienas isz ukinikų pataikytų vesti bitinikystę pagal tą metodą, turi ji, žinoma, buti kūprascziausia ir kūlengviausia.

Už geriausią del ukinikų ir priegtam visiszkai kiekvienam prieinamą metodą vedimo bitinikystės pintinėse yra visų pripažinta *metoda, pasiremianti ant pervarymo biczių į tuszczią avilį praėjus lygiai 21 dienai nū iszėjimo pirmutinio spiecziaus*. Žemiaus padūdu visometinį trusą apie bites pintinėse pagal szitą metodą.

Pavasarij reikia pakėlus pintinę nuszlūti nū stallelio visas sąszlavas ir negyvas bites. Idant bitės nesipjautų, pintinių angos turi buti susiauritos.

Anksti, sėjos mėn. isz pintinių pradės eiti spiecziai. Reikia tąsyk daboti bites ir gerai tēmyti, katras avilys ir kada leidžia spieczių. Ant kiekvieno leidžianczio spieczių avilio turi buti tūjaus užženklīta su kreida diena iszėjimo pirmutinio spiecziaus. Lygiai į 21 dieną nū iszleidimo pirmutinio spiecziaus *bites isz senojo avilio reikia pervaryti į tuszczią pintinę*, o visus korius su medumi iszpjauti ant savo naudos. Koriūse tąsyk nebus nė kiauszinių, nė kirmėlaiczių ir nė biczių perų: esantis tame laike spiecziuje jaunas bitinas nebus dar pradėjęs dėti kiauszinius, o isz kiauszinių senojo bitino, iszėjusio su pirmutiniu spiecziumi. bus jau visos bitės iszsiperėjusios; liks dar tikt užperėti tranai, bet tūs be jokio galesczio galima iszmesti isz korių. Bitės pervarytos esant dar gerai darbymetei greitai

ir lengvai nusilipis sav naujame avilyje lizdą ir prisinesz ant žiemos ikvaliai maisto; jaigu iszpultų pervaryti bites baigianties jų darbymetei, tai reikia varyti jas į avilį, turintį jau korius, idant bitės, nereikalaudamos lipiti sav lizdo, spėtų ant žiemos ikvaliai medaus prisineszti.

Patį pervarymą reikia tokiu budu atlikti: reikia paimti pintinę su bitėmis nū stalelio ir, pastaczius ant jos vietos kokią kitą tuszczia pintinę, idant parlėkusios isz lauko bitės turėtų kur užtrukti ir neiszlakstyti po kitus spieczius, nuneszti ją truputį toliaus nū avilių; apvertus ją apaczia į virszų, reikia uždėti ant jos tuszczia pintinę, į kurią rengiamės bites pervaryti, ir visus plyszius tarp abiejų pintinių užriszti su rankszlūszcziu, o angas užkimszti; paskui su dviem pagalukais reikia iszlėto barszkiti, pradėjus nū galvos apverstosios pintinės, t. y. nū paczios apaczios, ir kas syk pasikeliant augsztyti; bitės iszgąsditos tokiu baladojimu, pames savo lizdą ir trauks visos į tuszcziają pintinę; suėjus visoms bitėms į tą pintinę, reikia ją pastatyti ant tos paczios vietos, kur ir pirmiaus bitės gyveno.

Naudinga yra *nedaleisti bitėms leisti dangiaus spiecziu, kaip po vieną*, nes kur-kas geriaus yra apturėti mažiaus, bet stiprių ir ankstybų spiecziu, nē daug, o silpnų ir vėlybų. Atsiekti tą pintinėse labai lengva yra tokiu budu: suleidus iszėjusį pirmąjį spiecziu į tuszczia pintinę, reikia ją pastatyti ant vietos motiniszko avilio, t. y. to avilio, isz kurio tas spieczius yra iszėjęs, o motiniszką avilį reikia perkelti ant kito daigto; tokiu budu elgda-

miesi, mes apsilpnisime motiniszka spieczių, nės visos senesnės bitės sulėks į naująjį avilį, o senamjame avilyje pasiliks tik jaunuosios dar visai nelekiojusios bitės ir dėlto jis daugiausiai spieczių jau neleis. Kadangi jaunuosios bitės ne tūjaus galės eiti į darbą, tai reikia per kokias 3 dienas padavinėti joms vandens kokiame - nors indelyje, idant neužtrokštų be vandenio; idant bitės negalėtų prigerti padūtame vardenyje, turi būti patarszyta ant jo pavirszio samanų arba trumpų sziaudų.

Isz pintinių, suvis neleidusiųjų spieczių, medų reikia imti rudenį. Isz pintinių, į kurias buvo suleisti szimetiniai spiecziai arba pervaryti senieji, nē rudenį to paczio meto, nē pavasarį ateinancziojo medaus kaupinėti neverta: kŭ daugiausiai tokių spieczius turės medaus isz pavasario, tŭ greicziaus jis pradės tasyk daugitis ir tŭ didesnē nauda bus isz jo. — Ant žiemos visus plyszius tarp stalelio ir pintinės reikia su moliu užlipiti. Norint žiemą apsergėti bites nŭ pelių, reikia jau ir taip susiaurintą pintinės angą užtverti vielomis (dratais) arba plonomis ilgomis vinimis, idant negalėtų pelė į avilį įlįsti (visiszka užkiszti angos negalima, nes bitės uždustų).

— Sztai jau ir pabaiga viso vedimo bitinikystės apvaliose pintinėse. Kaip matome, apraszta czionai metoda vedimo bitinikystės yra labai prasta ir lengva ir dėlto gali būti prieinama kiekvienam ukinikui, kad ir kŭmažiausiai iszmanancziam apie bitinikystę. Kad taip vesti bitinikystę yra tikrai naudinga, tai kiekvienas pats greitai galės persitikrinti, pabandęs isitaisyti nors kelias tik

pintines ir pradėjęs taip jose bitinikanti, kaip tai augszcziaus yra mano apraszyta.

* * *

Apart szitos metodos vedimo bitinjkystės apvaliose pintinėse, yra dar ir nekurios kitos, ir prietam su nekuriomis atmainomis pacziose pintinėse.

Ir taip, pagal vieną isz tokių metodų reikia *nužudyti bitiną pirm prasidedant didžiausiai biczių darbymetei*. Tokiame atsitikime bitės galės prisineszti daugiaus medaus, nės nereikalaus užsiimti auginimu tokios daugybės biczių vaikų, kurie būtų iszsiperėję isz padėtų senojo bitino kiauszinių.

Idant galima būtų isz korių iszkratyti medų su pagelba vilpsztynės ir tuszczius korius vėl atgal į avilį sudėti, yra *pritaikomos prie pintinių rėminės skrynutės*. Vienur jas uždeda ant virszaus apvalios pintinės ir tąsyk bitės įsigauna į skrynutę per iszpjautą virszuje pintinės ir dugne skrynutės skylę; kitur rėminės skrynutės yra padedamos po pintinėmis. Paskutiniame atsitikime bitės kur-kas menkiaus lipina korius rėminėse skrynelėse, nė pirmutiniame atsitikime, ir dėlto uždėti rėminės skrynutes ant virszaus pintinių yra daug naudingiaus.

Apart to, dar Prūsuse yra iszsiplatinusios ir suvis kitokios pintinės, taip vadinamos *rundinos pintinės*, kurios suvis nepanesza ant apvalių pintinių. Szitie aviliai greicziaus užnesza ant medinių bedugnių, nės jie yra augszti, o siauri, vienokio ploczio abiejūse galūse ir isz virszaus yra užvožiami szaudiniaiis dangcziais. Skiriasi vienok szitie aviliai nū med. bedugnių tūmi; 1) kad jie susideda isz 2—3 žemų vainikų, užstatomų vienas ant kito,

2) kad turi kiekviename vainike virszuje idėtas lentukes, prie kurių bitės turi lipėti korius, ir
3) kad vieton virszutinio vainiko neretai yra uždedama rėminė skrynutė.

Vedant bitinikystę apvaliose ir rundinose pintinėse su pritaikytomis rėminėmis skrynutėmis, žinoma, galima yra apturėti didesnę naudą, nē laikant bites prastose pintinėse be rėminių skrynelių. Dar didesnę naudą galima būtų apturėti nū biczių, pritaikius prie tų avilių metodą nužudymo bitino pirm prasiūdedant didžiaijai biczių darbymetei. Vienok prigulincziai bitinikauti szitūse aviliūse yra kur-kas sunkiaus ir painiaus, nē pintinėse pagal augszcziaus mano apraszytą metodą, ir dėlto ukinikams suvis nerodyju laikyti biczių tokiūse aviliūse, nēs jie, nepataikydami prigulincziai vesti bitinikystēs, mažai isz to turēs naudos. Visi-gi, kurie pataikytų prigulincziai vesti bitinikystę ir szitūse aviliūse, galēs taipos-gi pataikyti bitinikauti ir rėminiūse Lewicki'o aviliūse; o kadangi szitie paskutiniai aviliai yra daug geresni netikt už visokius sziaudinius avilius su rėminėmis skrynelėmis, bet ir už visus kitus iksziolaik iszrastus avilius, todėl tegul jie jau iszsyk veda bitinikystę Lewicki'o aviliūse ir pagal Lewicki'o metodą.



Lietuvos istorija.

Paraszė Lietuvos vaikas.

V.

Rusiai ir Parusiai.

(Taša.)

Parusiams taip besaprotaujant, Pamario kunigaikštis Sviėtopelk, buvęs dar neseniai jų prieszu, netikėtai stojasi jų pusiniku ir apgynėju.

Nū pat pradžios užkariavimo Parusių, kada dar ir Sviėtopelk ėjo į pagelbą Kryžeiviams, pradėjo jis observavoti pobudį (charakterių) szitų ricierių, užsistanavyti ant faktų, per jų papildytų, ir, peržiurėdamas jų pasielgimą su užkariauta Parusių tauta, su vyskupu Kristijonu ir su artymais kunigaikščiais, stengėsi suprasti jų siekius.

Kunigaikštis lengvai dasiprotėjo, kad Kryžeiviams suvis kas kitas rupėjo, o ne platinimas krikszczionystės tarp stabmeldžių, nės jis pats persiliudyjo, kaip szitie ricieriai visaip painiojo kelius Kristijonui dalyke platinimo krikszczionystės. Žiurint ant jų pasielgimo su Parusiais rodosi, kad Kryžeiviai rupinosi kûlabjausiai subjauriti krikszczioniszka tikėjimą akyse stabmeldžių, įdant paskui turėti progą visiszkai jų išznaikyti, kaipo nenoriai priimanczius krikszczioniszka tikėjimą, arba, po priėmimui krikszto, išszižadanczius szito tikėjimo. Kryžeiviai laužė ne tiktai savo žodį, dūtą apsikriksztijantiems Parusiams, bet ir Popiežiaus nusprendimus, pagal kuriūs išpažinusieji krikszczioniszka tikėjimą turi tiesą valdyti savo turtu ir buti nepriegulmėje; tūm tarpu visados ir visur jie

elgėsi su Parusiais, kaipo jų vieszpacziai ir sudžios, turintieji valdžią koroti nepaklusnus savo vergus.

Matydamas szitokius faktus, Sviętopelk aiszkiai persitikrino, kad siekiu szitų ricierių buvo ne platinimas Kristaus tikėjimo tarp stabmeldžių, bet sutvėrimas sav galingos vieszpatystės stabmeldiskose szalyse, prie užtarymo ir palaiminimo Popiežiaus. Prie tam jis isz augszto jau matė, kad Kryžeiviai netekę stabmeldžių griebsis už artimų krikščioniszkų szalių, nės jų godumas buvo ne-
užtildomas.

Lygiai taiposgi saprotavo ir didis Lietuvos kunigaiksztis, Mindaugas, kurs Kurszius ir Latvius, kaip Sviętopelk Parusius, nusprendė paimti po savo sparnu nū kraujgeringų Kryžeivių.

Lenkų kunigaikszcziai buvo tai žmogystos menkai iszmananczios ir amžinai tarp savęs besivaidyjanczios; o prietam, kas atsieina atsitikimų Parusijoje jie elgėsi lyg avinai laikomi Kryžeivių už ragų ir pavėjami Rymo rimbu.

Taip teisingai saprotaudamas ir isz atsitikimų to laiko mokėdamas atmėti ateitę, Sviętopelk, kaipo karsztas tėvynainis (patrijotas), negalėjo nesirupėti apie ateitę savo szalies, ipacz kad prieszais savę jis turėjo visus Lenkų kunigaikszczius, ant paszaukimo Kryžeivius, Rymo prakeikimą ant savo galvos. Todėl imasi jis veikalo, turinczio sulaikyti ir sunaikyti Kryžeivių darbus.

Gerai žinojo kunigaiksztis Sviętopelk, kad galingiausiu įrankiu, sunaikisiancziu Kryžeivių darbu-
vimaši, buvo patys Parusiai. Todėl padaro jis su

Parusiais slapta sąriszį, o paskui atsiszaukia į Kry-
 žeivius, kaipo užtarytojas prispaustųjų ir reikalauja
 dėl jų teisingumo; vietiniui mistrui atmetus jo rei-
 kalavimus, liepia jis Parusiams nuvykti su skundu
 į Rymą. Buvo tasyk Ryme didysis mistras Kon-
 radas isz Thüringen, kuris vienok netrukus po at-
 vykimui Parusių pasiuntinystės numirė. Atsitiko
 tai 21 dieną Liepos mėn. 1241 m. Po kelių
 sąvaiczių (nedėlių) numirė ir Popiežius, Gregorius IX.
 Parusių pasiuntinystė iszpildyme savo reikalo pa-
 tiko kliuczių be skaitliaus. Kardinolų kolegija,
 budama didžiausiame nesutikime tarp savęs, nesi-
 rupino visai apie reikalus kokių-ten Parusių. To-
 dėl Parusių pasiuntinystė sugryžo nieko nelai-
 mėjusi.

Szitas faktas aiszkiai rodė Parusiams, kad ne-
 reikia jieszkoti globos tenai, kur yra szaltinis ne-
 laimės. Dabar jie jau aiszkiai suprato, kad jaigu
 yra galima kokia nors pagelba, tai tikt savūse
 kardūse.

Kunigaiksztis Sviętopelk savo sūkalbiuose su
 vietiniu mistru ir Popiežiaus pasiuntiniu, Vilhelm'u
 isz Modenos, neatidengė to, kaip jis pasielgsias, ta-
 pus atmestiems jo reikalavimams, nės dar reikalavo
 laiko isz dalies dėl įžiurėjimo naujų pilių „Svieca
 ir Zartovice“, įsteigtų ant Vislos, isz dalies dėl
 surengimo kariumenės. Kada jau buvo susirengęs
 į karę, jis iszdūda paliepimą sugauti ir nuplėsztį
 plaukianczius Visla Kryžeivių laivus ir tūmi dūda
 ženklą Parusiams dėl sukylimo.

Dažinoję apie tai Varmijoje ir Natangijoje visi
 griebėsi už kardo su vienbalsiu szukiu „liūsybė, ir

myris Vokiečiams.“ Visi matē savo iszsigelbējimą kraujuje ir nužudyme vokiszķų prispaudējū. Viskas, kas tikt vadinosi vokiszķu ir krikszczioniszķu, tapo sunaikīta. Visi naujai īsteigti miestai ir kaimai, apart Elbingos ir Balgos, buvo apimti ir sugriauti, o ricieriai ir vokiszķi gyvėtojai, jieszkosiusiejie jūse prieglaudos, iszmuszti. Netrukus Parusiai su pasiseķimu perkēlē savo karda ī Pomežanijā ir Kelmī žemē. Tada īsikiszo Popiežiaus pasiuntinys, gāsdīdamas Sviėtopelķā prakeikimu, ļai jis ir toliaus ims kurstyti ir gelbti pakēlusius maisztā Parusius. „Czionai eina ne apie mano interesus — atsakē kunīgaiksztis — bet tikt apie Parusīķ liūsybę, kurios jīe dovanai jieszķojo Ryme; asz jieszķojau liūsybes dēl nuvargītuķų pas zokono virszīnīkus, bet taipos-gi nieko nelaimējau; dabar atējo teisinga valanda ūzmokesnio.“

Netrukus po kalbēsiņi su pasiuntiniu Sviėtopelķ persiiria per Vislā ir vienyjasi su Parusiais. Miestai Sztum, Marienwerder, Grudžiaž ir kiti tapo apimti ir sugriauti, o ūzmusztū buvo apie 5000 Kryžeivīķų, apart vieszianczīķų, mieszczionīķų ir valszczionīķų. Tiktai miestūse: Torun, Kelme (Chelmno) ir Rasine Kryžeiviai atrado prieglauda dēl savēs. Rodēsi, kad ļau visas pražuvo dēl Kryžeivīķų, o net jīe ļau buvo mislyjē visai apleisti Parusīķ szalī. Ūzbaigē su Kelmīķ žeme, Parusiai su Sviėtopelķ'u īsi-veržē ī Mozurijā ir pakeliui visķā naikīdami, atsidurē paliai patī Plockā, kuris taipos-gi su visa apygarda tapo isznaikītas. Bet czionai ļau buvo galas pasiseķimo Sviėtopelķ'o.

Tokis didelis praliejimas Kryževių kraujo padarė Ryme neiszpasakytą ispaudą. Visoje Vokietijoje ir Lenkijoje paliepus Popiežiui bažnyčiose buvo kviečiami ricieriai į karžygą prieszais „dykūsius Parusius“, kurie nenorėjo kantriai kentėti muszimo Kryževių, bet pasigriebę už kito galo lazdos isztraukė ją ir ėmė patys muszti savo prieszus. Taipos-gi buvo garsinama karžyga prieszais didį ir protingą Sviętopelk'ą, kuris, nežiurint ant susirenkanczių ant jo galvos debesų, nusprendė kariauti patolaik, pakolaik neliks ir ženkle Kryževių vieszpatystės. Bet nestojosi taip, kaip mislyjo szis didis kariaunikas.

Popiežiaus pasiuntinys, Vilhelmas isz Modenos, įrengė susivažiavimą Kryževių su Lenkų kunigaikszcziais: Kujavo Kazimieriumi ir Kalisziaus (Didžlenkijos) Przemislavu. Ant szito susivažiavimo tapo nuspręsta nevėsti su prieszais regul'arnos karės, bet tikt kankėti jūs pasaliniais užpūliais ir prietam rupītis atskirti Sviętopelką nū Parusių.

Sviętopelkas turėjo ant Vislos pilį „Zartovice“ labai tvirtą savo padėjimu, bet už tai silpnai apsoditą kareiviais. Zokono marszalka, Dieterich von Bernheim, tąlaik Kelme uždarytas, naktį 3 d. Grūdžio 1242 m. su maža saujele ricierių persiyrė per Vislą ir iszpatykų įsigavęs į pilį iszpjovė visus miegančius kareivius. Isz jos buvo iszgabėti visi turtai Sviętopelk'o, o drauge su jais relikvijos nū galvos szv. Barboros. Sviętopelk, dažinojės apie apėmimą pilies Zartovice, atvyko su kariumene, idant atgal ją atimti, bet nustojės dovanai kelių sąvaiczių laiko, dalį kariumenės paliko pas pilį, o pats Vasaryje

1243 m. ledū perējo Vislā, idant iszpustyti Kelmīų žemę. Čia jam pastojo kelią zokono marszalka, Dieterich von Bernheim, Kujavo Kazimieras ir Mozurijos Konradas. Svietopelk'ui priverstinai reikėjo stoti į netikėtą kovą, kurioje jam taip baisiai nenusisekė, jogiai jis per ilgą laiką negalėjo atsigriebti. Iš czionai jis vėlą sugrižo į savo szalį ir stengėsi atimti Zartovice, bet nenusisekė. Jo abazas, labai nusiminęs, papūlē į rankas Kryžeivių marszalkos ir tapo sudegitas, o pilis dar drucziaus apsodita. Lyg mažai dar buvo szitos nelaimės, Popiežiaus pasiuntinys dar labiaus vertė Didžlenkijos kunigaikszcius stoti į karžygą prieszais Svietopelk'a, dėka kam prisivienijo prie Kryžeivių ir Didžlenkijos Przemislavas. Suvienytosios kariumenės iszplėszė visą Pamari, neczėdįdami nė Olivos kliosztoriaus. Kryžeiviai nepasikakdino szitūmi. Jie pakėlė prieszais Svietopelk'a jo brolius Samborą ir Raciborą ir padarė su jais taip gudrų sąkalbį, kad szitie be jokios naudos dėl savęs turėjo padėti Kryžeiviams prieszais savo brolių.

Negana to, kad visas Pamarys buvo isznaikytas, kariumenė Svietopelk'o iszmusztą, turtai iszneszti, taip kad nebuvo jau nė už ką umai surinkti kariumenę, — vėl nauja vėtra kyla isz Rymo.

Popiežius Inocentas IV, didis užtarėjas Kryžeivių zokono, paliepė garsiti visoje Europoje kryžinę karę prieszais Svietopelk'a ir Parusius, idant nū szitų baisių prieszinikų zokono nepasiliktų nė ženkle. Prietam dar sykį apgarsino visai pasaulei, kad jis visas žemes, užkariautas nū Parusių, pripažįsta savasczia Popiežiaus, esanczia po jo globa ir

apgynimu, bet tikt atidūta ant amžino valdymo Kryževiams.

Visos szitos aplinkinybės privertē Sviētopelk'a padaryti su prieszais sataikā, pagal kuria visas Pamarys, užkariautas prieszū, tapo jam sugražītas, vienok dēl užtikrinimo tykos, pilis Zartovice likosi rankose Kryževiu, prietam buvo dūtas jiems, kaipo užstatinys, vyriausias sunus Sviētopelk'o, Mestvin. Szitā sataikā Sviētopelk patvirtino iszkilminga prisiega, kad prireikus jis padēsias zokonui jo karēse su netikiais ir kad jokiū sākabiu su jais nedarysias. (Toliaus bus.)



Pirmutinis degtinēs varytojas.

Komedija, paraszē Tolstoj'us, iszvertē A. Veliūniskis.

Veikmė pirma

Scena I.

Ukinėkas (aria, žiuri augsztyn).

Sztai jau, vage, ir pietus, reiks leisti Niaa...a! Greicziau! Pailsai, vargsze. Na, jau tik apsisuksiu atgal, paskutinę vagą nuvarau ir einu pietų: reik papietuti. Gerai, kad pasēmiau dūnos riekią. Namon neisiu. Pasidrutisiu sziek tiek, prasnusiu ant grabės kranto; bėrukė žolės pagrausz. Ir vėl prie darbo. Jei Dievas padės, gal anksti užsiarsiu

Scena 2.

Velniukas (atbėga per krumus).

Žiurėk tu jo! Vis Dievą minavoją. Palaukk: tu ir velnią minavosi. Reik pavogti tavo riekią. Jug, nebijok, ēsti nori. Nerasi, tai tūj' imsi keikti, ir velnią szaukti. (Pagriebęs riekią, bėga už krumų ir iszkisžes galvą žiuri, ką darys ukinėkas).

Ukinjkas (krato žagrę).

Dievui dėkui! (išskinkęs kumelę, leidžia ją ir eina pas sermėgą.) Smagiai, vage, praalkau. Boba riekįą diktą idavė, o žiurėk visą sukramtysiu. (Priėjęs prie sermėgos) Kur ji? Nematyt! Turbut sermėga uždengiau. (Pakėlęs sermėgą) Nėra! Na, tai žiurėk. (Krato sermėgą.)

Velniukas (už krumo).

A...ha! Jieszkok, jieszkok! Sztai ji. (Sėda ant riekės.)

Ukinjkas (cziupinėja ir krato sermėgą).

Na, tai dabar stebuklai...! Nieks rodos nebuvo, o riekės nėra! Sakycziau, žvirbliai sulesė, ale trupinių nėra. Nieko nebuvo matyt, o bet kas nors nusineszė.

Velniukas (pasistiebęs žiuri).

Tūjaus ims manę minavot.

Ukinjkas.

Nēr, tai nēr; ką darysi. Badu jug nenumirsiu. Nusineszė, tegul ir suvalgo sau ant sveikatos.

Velniukas (spjando).

O tu prakeiktasis! Keiktu rodos, o da jis, girdi: ant sveikatos. Tai ką su tokiu daryti. (Ukinjkas gula, žegnojasi, žiovauja ir pradeda migdytis.)

Velniukas.

Tai dabar ir sznekėk su jūm. O Liucipierius — mažai tu man girdi prastų žmonių pristatai. Žiurėk, girdi kiek kupezių, ponų ir visokių, kiek czia pas manę atveda. O tu beveik nieko. — Na, ką tu su jais padarysi. Jokių budu prie jų nepreini. Jug sztai rodos ką jau geriaus gali padaryti: paskutinę riekę pavogiau; o bet nekeikia. Eisiu pasisakyti (prapūla).

Veikmė antra.

Pragaras.

(Kerczioje sėdi prirakjtas Liucipierius. Velniukas-peklos rasztinjkas sėdi už stalo su popieromis, atramentu ir plunksna. Po desztinėi nt Liucipieriaus 5 velniukai. Po kairės pas duris — varta — velniukas su kardu. Tiesiog priesz Liucipierių

stovi puikus velniukas su sulaižytais plaukais, atkiszta kru-
tine ir užriesta vūdega.)

Puikusias velniukas.

Per tris metus sugaudžiau 220,005 žmones. Visi
jie dabar mano rankose.

Liucipierius.

Gera, aciu tau. Gali eit sau (puikusias velniu-
kas stoja po deszine).

Liucipierius (į rasztininką).

Jau asz pailsau. Ar da daug darbo liko. Ko-
kius jau iszklausinėjau, ir keli da liko?

Rasztinikas.

(Skaito ir rodo ant stovinczių po deszinei velniukų. Kaip tik
perskaito katrą, tas tūjaus susilenkia ir pasitursina).

Bajorų velnias pristatė 1836. Žydų velnias pri-
statė 99 643; velnias sudzių, vaitų ir rasztinikų 3423.
Bobų velnias pristatė — 186,315 bobų ir 17,438 mergas.
Lieką da iszklausyt ukininkų velnią ir urėdnikų velnią.

Liucipierius.

Na, jau matyt sziandien reik pabaigti. (Sargui)
Ileisk (įeina ukininkų velniukas ir pūla ant kelių).

Ukininkų velniukas.

Negaliu nieko padaryti! . . . Neisztesėsiu . . .
Dūk meldžiamas kitą vietą.

Liucipierius.

Kokią vietą? Ką tu pliauszki? Atsistok ir
sznekėk, kaip priguli! Ar daug paėmei?

Ukininkų velniukas.

Nė vieno!

Liucipierius.

Ką? Nė vieno? Kaip tai nė vieno? Ką-gi tu
veikei, kur tu valkiojaisi visą laiką?

Ukininkų velniukas.

Nesivalkiojau be darbo! Visą laiką kaip pasintęs
bėgiojau ir lindau prie kiekvieno, bet nieko negali
padaryt. Sztai nū vieno pavogiau paskutinę dūnos
riebę, ir tai nekeikė: valgyk girdi sa u ant sveikatos

Liucipierius.

Kaaa...? Ka tu murmi, iszsisznypsšk gerai ir
papasakok kaip reik, asz visai nieko negaliu suprasti.

Ukinų velniukas.

Ukinikas, matai, arė. Asz žinau, kad jis tik tą vieną riekę ir tetur, daugiau nēr ką valgyti. Asz ir pavogiau. Rodos reik pradėti keikti, o jis, girdi: tegul valgo sau ant sveikatos. Sztai ta riekė: asz ją parsinesziau.

Liucipierius.

Na, tai vienas. O kiti ką!

U. Velniukas.

Visi jie toki jau.

Liucipierius.

O tu! Kaip tu gali be nieko grįžti pas manę. Ir da ve kokią-tai pasmirdusią riekpalaikę parsineszė. Ką, tu manę ant jūko laikai? Ar tai uždyką tavę maitysime. Žiurėk (rodo ant velniukų) kur vyrai: vienas: 10,000, kitas 100,000, o vienas net 200,000 pristatė. O tu nieko nepadarei. Tinginiauji, bala-dojiesi kasžin kur ir paleidai jūs isz savo nagų. Palaukk, brolau, asz tavę pamokėsių.

U. Velniukas.

Nebausk, meldžiamas! iszklausyk pirma. Jiems bepig su bobomis, su kupcziais su bajorais ir su ki-tais. Parodysi kupcziai pinigų — kaip su virve jį pri-siriszai, vesk, kur nori, neisztruks; teipjau ir su bo-bomis. Parodysi bobai szilkinę skepetą, ar karielius, jau žiurėk ir turi jas savo nagūse. Teipjau ir su ki-tais. Ale bandyk prieit prie ukiniko. Nū pat ryto iki sutemai vis prie darbo, da ir nakties užgriebia, ir be Dievo nieko nepradeda — tai prie jo nė su kūlu neprieisi. Tėvuli, paleisk manę nū jų. Nieko asz su jais nepadarysiu. Nusikankinau asz su jais, nusikaneveikiau ir tavę da supykinau.

Liucipierius.

Melūji, tinginy! Ką tu ant jų rodai. Jie dėl to tik daug kupčių, bobų, bajorų ir kitų sumedžioja, kad moka su jais apseit. Tokias kilpas iszmislyja, kad isz jų nieks neiszsizuks. Ir tu iszmislyk. O da-bar, ve, pavogė dūnos riekpalaikę ir giriasi. Kūm czia girtis! Tu jiems isz visų pusių kilpas užtaisyk,

tai pagausi. O kaip tu valkiojiesi kas-žin kur, nieko neveiki, tai jie ir nedūda tau nė gero. Jau žiurėk nė riekės jiems negaila. O kaip jie gaus virszų, da iszmokis bobas, tai mes ir visi nieko negalėsime padaryti. Iszmislyk ką-nors, o kad ne, tai gulk.

U. Velniukas.

Nežinau ką ir iszmislyti. Atstatyk tu manę nū jų. Užbanitys jie manę.

Liucipierius.

Negali. Tai ką, ar asz už tavę eisiu dirbti.

U. Velniukas.

Negaliu.

Liucipierius.

Negali? Palauk-gi tu. Vyrail! Kur ryksztės? įkrėskit jam gerai. (Velniukai pajėmę ryksztes plaka)

U. Velniukas.

Oi! oi! oi!

Liucipierius.

Ar iszmislyjai?

U. Velniukas.

Oi! oi! Negaliu nieko iszmislyti.

Liucipierius.

Perkit, da! (plaka) Ar iszmislyjai?

U. Velniukas.

Iszmislyjau, iszmislyjau!

Liucipierius.

Na, sakyk, ką iszmislyjai?

U. Velniukas.

Iszmislyjau tokias kilpas kad visus supainiosiu. Pavelyk tik man parsisamdyti pas koki ūkiniką per bėrną, o dabar asz visko iszpasakoti negaliu.

Liucipierius.

Na, gerai! Ale žiurėk! Jeigu tu į tris metus ne užsipelnysi dūnos riekpalaikę, tai tavo kailį nulupsim.

U. Velniukas.

Po trijų metų visi jie bus mano.

Liucipierius.

Gerai! Po trijų metų patį Gaudaduszį atsiųsiu pažiūrėti.

Veikmē Treczia.

(Klūnas [arba skunia]. Kampe kruva rugiu.)

Scena 1.**Velnias-Bernas.**

Bernas seikēja ir pila i maiszus; ukinikas neszioja i svirna.

Bernas.**Szesztas.****Ukinikas.****Kiek isz viso.****Bernas.** (Žiuri i siena, kur su kreida užraszyta).
Septyniasdeszimts du karcziai ir szeszi gorcziai.**Ukinikas.****Netilps, vage. Jau pilna.****Bernas.****Na tik gerai pažarstyk i szalis.****Ukinikas.****A . . . a teisybē (dedasi ant peczių ir nesza.)****Scena 2.****Bernas** (pasilikęs vienas nusima kepurę. Matyt ragai).**Dabar ne greit sugrysz. Pakol iszžarstys, reik pasitaisyti ragus** (ragai iszsitiesia, atsistoja) **ir kojos nesmagiai apantos. Reik persiaut** (nusiauna, vietoj letenų matyt kanopos (nagos) paskui vėl sėda ant slenkscizio durelių).**Sztai jau ir tretį metį baigiasi. Neužilgiui teks atsilyginti. Rugių nėra nė kur dėti. Dabar jau lieka tik iszmislyti, kaip ją virti. Paskui galės ateiti ir pats Liucipierius pažūrėti. Bus isz ko pasidžiaugt. Užmokės jis man** (preina kaimynas).**Scena 3.**

(Bernas slepia ragus.)

Kaimynas.**Na, padėk Diev!****Bernas.****Dėkui, dėkui!****Kaimynas.****Kur gaspadorius?****Bernas.****Nuėjo pažarstyti arūde rugius. Jau netelpa.****Kaimynas.****Tai tik, sakyk, ir užderėjo pas tavo gaspadorių. Nėr kur nė pilti. Mes tik galvas kraipome, žiūrė-**

dami į jį. Antras metas pas jį toki rugiai užauga. Lyg jam kas pasako. Pereita vasara buvo szilta ir sausa — jis žemumose (lomoj) pasėjo. Szimet pavaris szlapias — jis, lyg žinodamas, ant kalvos pasėjo. Kitų numirko, o jo kone iszgulė. Ale grudai, grudai! (krato ant delno ir bando kramtyti).

Scena 4.

Ukinjkas (ateina su maiszu po pažasczia).
Sveik's-drut's, kaimyne!

Kaimynas.

Sveiks. Sztai sznekėjau su Raulu, kaip judu galita ispėti, kur pasėti. Visas svietas tau pavydi. Žiurėk, užtektu ant kokių deszimts metų.

Ukinjkas.

Tai Raulas toks laimingas: jis tai padarė. Anais metais ko-ne susipykova. Sėk, girdi, lomoj ir gana. Asz norėjau nū Jurgių tą kampa pudymaut. Ale kur tau: prisznekėjo, ir žiurėk, ant gero nuėjo. Pernai vel tas-pat.

Kaimynas.

Taigi mat! lyg, rodos, žino, koki bus metai. Tai turi vage dūnos. O mes sztai jau pabaigėme. Atėjau, sakau, ar nepaskolītum porą karczių. Vasarą atidūsiu.

Ukinjkas.

O, je! Gali gaut.

Bernas (kumszi ukinjka).

Nedūk!

Ukinjkas.

Oi kaip! Nė szį nė tą pliauszki. Gali pasimti.

Kaimynas.

Tai acziu. Pavakare atvažiūsiu.

Bernas (nususukęs).

Vis da savo varo — dūda. Nevisada da manęs klauso. Na, ale palauk. Neužilgio paliausi davęs.

Scena 5.

Ukinjkas (sėda ant slenksczio durelių).
Kodėl-gi negali dūti geram žmogui?

Bernas.

Dūti tai nesunku, ale bandyk atimti.

Ukinėkas.

Ot! didelis daigtas ta pora karczių. Juk jų tokia daugybė: nėr nė kur dėti.

Bernas.

Tai kas, ką daug.

Ukinėkas.

Ir pardūti gali kas-žin kiek ir valgyti kelis metus, ir tai da liks. Kur jūs ir dėsi.

Bernas.

Kaip tai kur dėsi? Asz tau isz jų padarysiu tokį daigtelį, kad tu visą amžį netsidžiaugsi.

Ukinėkas.

Na, na! Ką jau tu padarysi?

Bernas.

Padarysiu gėrymą. Tokį gėrymą, kad jeigu tu silpnas, iszgėręs tū pasijusi stipresnis, jei alkanas, iszgėręs valgyti nenorėsi. Jeigu užmigti negali, tūj užmigsi, jeigu liudna, tūjaus prasilinksmisi. Tai koks bus gėrymas.

Ukinėkas.

Oi kai! Pasaka ve!

Bernas.

Tai-gi pasaka. Ir pirma tu man netikėjai, kai asz tau rodyjau, kur rugius sėti. Dabar pamatei, dėkavoji. Ir czia taip bus.

Ukinėkas.

Na, o isz ko tu ji padarysi?

Bernas.

Isz rugių.

Ukinėkas.

Isz ruguų! Ale gal tai griekas?

Bernas.

Na jau! Koks czia griekas. Viskas žmogui ant gero dūta.

Ukinėkas.

Kur tik tu, Raulai, tiek proto igavai? Kaip žiuri ant tavęs, žmogus tu rodos nemokėtas, darbinėkas. Juk per du metu, manding, nė syk kojų nenusiaviai. O žiurėk viską žinai.

Bernas.

Ot...! Daug svieto macziau daugiau ir žinau.

Ukinjkas.

Tai, tu sakai, jis ir stiprumo pridūda.

Bernas.

Pamatysi. Iszgėres jo, pasidarai visai kitoks žmogus.

Ukinjkas.

O kaip jį padaryti, tą gėrymą?

Bernas.

Kai žinai, tai padaryti jį ne kas. Reik tik turėti katilą ir porą pūdų.

Ukinjkas.

O gerti kaip, ar jis gardus?

Bernas.

Oooo, gardus — kaip medus. Jau sykį paragausi, tai be jo ir buti negalėsi.

Ukinjkas.

Na, na? Palaukk asz nubėgsiu į Jurgius, jie, man rodos, tur katilą. Ką! Reik pabandyti.

Veikmė ketvirta.

(Priemene. Ant vazkaros kabo uždengtas katilas. Szalia jo pūdas su vole. Ukinjkas ir bernas.)

Scena 1.

Bernas (jisileidęs isz pūdo, geria).

Jau gatava, gaspador.

Ukinjkas. (Atsitupęs žiuri.)

Kumedijos, vage, be pinigų! Isz teszlos pasidarė vandū. Ka? tai tu pirma vandenį nuleisi.

Bernas.

Tai ne vandū. Tai tas pats gėrymas yra.

Ukinjkas.

Tai jis toks szviesus. Asz mislyjau, kad jis bus raudonas, kai alus. O czia, vage, visai, kai vandū.

Bernas.

Ale tu pavūstyk; kaip kvepia!

Ukinjkas (ūsto).

Teisybė. Kvapas gardus. Nagi, pažiūrėsim, dūk paragauti! (traukia isz rankų.)

Bernas.

Pa...la...ukk, iszlaistysi da. (Užkiszęs volę, geria, laižosi ir giria). Iszvirė kaip priguli. Te, gerk.

Ukinjkas (geria isz pradžios po truputi, paskui po daugiau, iszgeria visą sklėnyczią ir atidūda atgal).

Nagi da mažumą. Isz tiek nieko nenumanysi.

Bernas (jūkiasi).

O ką? patiko? (Pila daugiau)

Ukinjkas (geria).

Oooo! puikus daigtas! Reik pasiszaukti gaspadinė. Mama! ei, mama! eik szen! Jau iszvirė, eik szen! na, greicziau!

Scena 2

(ateina gaspadinė ir mergaitė).

Gaspadinė.

Na, ko? ko stugauji?

Ukinjkas.

Tik pažiurėk, ką mes czia padarėme. Paragauk. (Padūda sklėnyczią.) Pavūstyk, kaip kvepia.

Gaspadinė (vūsto).

Žiurėk!

Ukinjkas.

Gerk.

Gaspadinė.

Kad tik, Dieve mylėk, ko nepasidarytu.

Ukinjkas.

Gerk, kvaile!

Gaspadinė (geria).

Geras, nēr' ką sakyti.

Ukinjkas (szik-tiek užsilinksminęs).

Tai-gi matai, kad geras. Ale palaukk, kas bus. Raulas sako, kad jis drutumo pridūda. Jauni į senus pavirsta . . . e! tariant, seni į jaunos pavirsta. Žiurėk, da asz tik porą sklėnyczių iszgėriau, o jau visai kitoks; tū lengviau pasidarė. (Tiesiasi.) Matai? Ale palaukk, kaip mudu kasdien gersiva, tai visai jauni pasidarysiva. Tai, mamyte! (Apsikabina ją.)

Gaspadinė.

Eik jau, eik, sens kriuki. Jau pakvailai nū to gėrymo.

Ukinjkas.

Matai. O tu sakei, kad mudu su Raulu be reikalo rugius darkova, dabar matai, kas per daigtas. Sakyk po teisybei, puikus daigtas? Ką?

Gaspadinė.

Puikus! kur-gi nepuikus, kad isz seno jauną padaro. Žiurėk, kaip tu prasilinksminai ir man jau linksmau. Na, varyk. I...i...i... (dainūja)

Ukinjkas.

O! matai, tai pacziut. Visi jauni, visi linksmi busime.

Gaspadinė.

Reik vūszvę paszaukti. Ji vis pyksta; niekaip jei neįtiksi. Reik ir ją perdirbti. Pasidarys jaunesnė — nebus tokia nenauda.

Ukinjkas (girtas).

Reik. Szauk ir ją. Onute, tu nubėgk, paszaukk mocziutę, ir tėvuką pavadik. Sakyk, kad asz liepiau. Tegul rangosi isz užpeczkio. Ką jis tyso! Jaunu padarysime. Na greicziau, kad kojos tik mirgetu.

Ukinjkas (pacziai).

Na, da po vieną.

Bernas (pripylęs padūda).

Ukinjkas (iszgėręs).

Ale žiurėk, kaip tai nū virszaus pradedi jaunyn eiti. Isz pradžios tik liežuvis miklesnis pasidarė. Paskui į rankas nuėjo. Jaucziu, kad jau ir kojos jaunesnės. Žiurėk, kaip miklios (pradeda szokti).

Gaspadinė (iszgėrus).

Nagi, Rauluk, pagrajoyk, ką norints (Raulas paėmęs birbynę birbina. Ukinjkas su paczia szoka).

Bernas (grajyja ir žiurėdamas ant jūdviejų szypsosi ir mirgčioja. Paliauja grajyjęs. Jūdu vis da szoka).

Užmokėsi tu man gerai už riekpalaikę. Jau dabar asz turiu jūs: neiszsiskuks. Galės visi ateiti pažiurėti.

S c e n a 3.

(Ateina da druta senukė ir visai žilas susikuprinęs senis).

Senis.

Isz galvos iszėjota, ar ką? Visi dirba, o jūdu szokti susimislyjo.

Gaspadinė (szoka skėtrioja ir galvą kraipo).

Chy chy, chy! (lyg dainūdama). Prasikaltom mes priesz Dievą. Tik aniolai negrieszyja.

Senukė.

O tu begėde! dūna neminkyta, o ji szoka.

Ukinjkas.

Ale tu pažiurėk, mamute, ką czia mes padarėme. Senus i jaunos perdurbame. Te, iszgerk (padūda).

Senukė.

O kas czia? Jug vandenio ir be jusų padarymo szulinyj daug. (Uosto). Žiurėk koks kvapas. Ko tu czia idėjai?

Ukinjkas ir jo pati (sykiu).

Ale tu iszgerk.

Senukė (bando).

O! o! Da numirti gali nū jo.

Gaspadinė.

Kur-gi? atgysi. I jauną pavirsi.

Senukė.

Nagi (geria) Ooo! geras. Gardesnis už alų. Na, tėvuk, pabandyk ir tu.

Senis (atsisėdęs tik galvą kraipo).

Bernas.

Dūkite jam pakąjū. Sztai senukei, tai da reiktu vieno sklėnyczios (padūda senukei).

Senukė.

Kad tik, Dieve mylėk, ko nepasidarytu. Burną jis labai plikina.

Gaspadinė.

Iszgerk! Pamatysi, kai jis i gyslas pradės eiti.

Senukė.

Na jau tiek to; reik pažiurėti. (Geria).

Gaspadinė.

Ką, da nenuėjo iki kojų?

Senukė.

Jau, jau! jauciu. Sztai kur jau. Ale kaip lengva pasidarė. Nagi da (da geria). Ooo! gerai. Visai rodos jaunystė sugrižo.

Ukinėkas.

O ką! asz tav sakiau.

Senukė.

Gaila, vage: mano senio nėra. Pamatytu jis, kokia asz dabar jauna.

Bernas (Ukinėkas su paczia szoka).

Senukė (Iszėjus į viduri).

Ar tai teip szoka. Žiurėkite: asz parodysiu (szoka). Ot kaip. Sztai žiurėkite. Teip reik szokti, ar matote?

Senis.

(Priėjęs prie katilo, atkiswa volę ir leidžia ant žemės).

Ukinėkas (pamatęs, szoka ant senio).

Ką tu padarei, tu, besmegeni? Tokią gėrybę ėmei ir paleidai. O tu sen's kriuki (stumia jį szalin ir kiswa po vole sklėnyczia) Visą iszleido.

Senis.

Niekas, vaikeliai, czia. N'eis ant gero. Dievas rugius užaugino ant to, kad ir patys galėtumem iszmisti ir kitus sugelbėtumem, o ne ant to, kad jūs ant velnio gėrymo apversti. N'eis toki darbai ant gero, mesk tu jūs, da ir pats prapulsi ir kitus prapuldysi. Tu mislyji, tai gėrymas, — tai ugnis. Sudegis ji tavę. (Paėmęs isz po katilo deganczia skiedrą, padega. Palieta dėgtinė dega. Visi nusigąsta.)

Veikmė penkta.

Scena I.

(Ukinėko grinczia. Vien's bernas su nagomis ir ragais.)

Bernas (sėdi ant sūlelio pas peczių).

Rugių daug; o dėgtinė jiems patinka. Sztai jau ir vėl pasidarė. Supylė į bertainį ir pakavojo. Visus uždyką nēr ką girdyti. Jei yra koks reikalas, tai reik pamylėti. Sziandien asz prisznekejau jį pa-

sivadīti tūs senius. Jug iszimtinē ūszviui neraszta. Liudininkais tik tēra tie keturi seniai. Jeigu tik jie ūzsigis, kad negirdējē, žadant ūszviui iszimtinē, tai jam teks su krepšiais traukti per svieta. Sziandien jau lygiai trys metai: paskutinē diena mano bernystos. Darbas atliktas. Dabar ne tik Gaudaduszis, ale pats Liucipierius gal ateiti. Ne gēda bus parodyti.

Scena II.

(Isz sienos plyszio iszlenda Gaudaduszis.)

Gaudaduszis.

Na! Sziandien paskutinē diena. Kā, ar ūžpelnei pluteļē? Manē atsiuntē pažiurēti. Ar īveikei ukinīkā.

Bernas.

Visai susigiminiavau. Sztai sziczia jie tūjaus susirinks. Lipk ant pecziaus pamatysi, ir žiurēk, kā jie darys. Man rodos, tur tau patikti.

Gaudaduszis (lipa ant pecziaus).

Pažiurēsime.

Scena III.

(Ateina gaspadorius ir keturi seniai; paskui jūs gaspadinē. Gaspadinē deda ant stalo sviestā, peilī ir porā riekiņū dūnos. Seniai sveikinasī su bernu ir eina prie stalo.)

1-as senis

O kā daug prileidai. Bus kā gerti?

Bernas.

Ūžteks. Prileidom ik valei. Ar bene nēr' isz ko.

2-as senis.

O ar gera nusitiko?

Bernas.

Da ūž anā geresnē.

2-as senis.

Kur tu iszmokai?

Bernas.

Kā, matai, besitrānkdydams po svieta — tai visko iszmoksti.

3-as senis.

Aha, teisybē. Matyt, buvaunas.

Gaspadorius.

Kramtykite, vyrucziai.

Gaspadinė (laikydama stiklelį.)

Reik pirma pavilgyti gerkles. Sveik's dėdei!
(geria.)

1-as senis.

Ant sveikatos. (Gaspadinė pripylus, padūda jam.)

1-as senis.

Sveikas, Jonai (geria.) Oooo! gera. Paeiliui geria visi.)

Gaudadusziis (guli ant pecziaus nuleidęs galvą.)

Bernas (Gaudadusziui).

Žiurėk, kas dabar bus. Asz pakisziu gaspadinei koją ir ji iszlaistys stiklelį. Kitasyk jis paskutinės riekės dūncs nepasigailėjo. O dabar žiurėk, kai ims plusti už stiklelį degtinės.

Gaspadorius.

Na, mama, pilk da po vieną. Dūk Mikų dėdei.

Gaspadinė (užgėrus ir pripylus eina aplink stalą. Bernas pakisza jai koją. Ji suklumpa ir palieja.)

O kad tavę te kur! paliejau. Plynia czia tavę ir papynė po kojų.

Gaspadorius (pacziai).

O tu karvel! Pati nugrubnagė ir da ant kitų pliauski. Tokią gėrybę laistyti. Kas tai matė.

Gaspadinė.

Jug netyczia.

Gaspadorius.

Asz tau parodysiu netyczia. Žiurėk! Tik atsikelsiu, tai iszmokysiu tavę laistyti Dievo dovaną ant žemės. (Bernui) Ale ir tu prakeiktasis, ko czia trinesi apie stalą. Eik sau po velnių.

Gaspadinė (pripylus vėl, padūda.)

Bernas (sugryžęs pas peczių sako Gaudadusziui.)

Matai: kitasyk už paskutinę dūnos riekę nieko nesakė, o dabar už stiklelį ką tik pacziai kailį neiszdirbo; ir manę velniop nuvarė.

Gaudadusziis.

Gerai, gerai! Vyriszškai padarei.

Bernas.

Palaukk, iszgers visa blausdinę — tai da kitaip bus. Ir dabar jau nēr ką sakyti: szvelniai szneka. O paskui, žiurėk, kai ims girti viens kitą, kai lapės pasidarys.

Gaspadorius.

Na, tai kaip jūs vyrai mislyjate apie mano ūszvį. Szėriau asz jį per deszimts metų uždyką. Prie darbo niekada n'ėjo. Ir dabar matote, kokia-tai plynia į galvą įlindo: nenorįs pas manę buti. Atidūk, girdi man iszimtinę ir jis eisiąs į Gabartus pas Klinutį. O jug, vyrucziai, iszimtinė, žinote, kokia didelė. Jau jeigu jis iszeis, tai man visai teks nusigyvėti. Man rodos, jeigu jis nor tai tegul buna pas manę, o kad ne, tai man rodos, reik atsisakyti nū iszimtinės. Tik jus, vyrucziai, pamislykite: jis czia, kaip pas Dievą po sparnu, dabar užsimanė nē szio nē to. Jug jus ant manės nieko negalite pasakyti. Na ar neteisybė?

1-as senis (gaspadoriui).

Žinoma. Su geru žmogum smagu ir pasisznekėti. Ką jau ant tavęs gali pasakyti. Jug tokių nedaug rasi.

2-as senis.

Ir iszmingas žmogus ir meilus; delto man ir patinka.

3-as senis.

Jau kaip man tavęs gaila: neiszpasakytai gaila. Szianakt sznekėjova mudu su paczia apė tavę.

4-as senis.

Szirdele mano, kaip asz tavę myliu.

Bernas (pakėlęs galvą sako Gaudadusziui).

Matai! Jug vis melūja. Už akių ant kits kito kas žin ką pliauskia. O dabar tepte tepa. Kaip lapės uodegas kraipo. O jug vis nū degtinės.

Gaudaduszis.

Geras daigtas ta degtinė. Tegul tik jie teip melūja, tai visi mums teks.

Bernas.

Palaukk, iszgers antrą blausdinę, tai ne teip bus.

Gaspadinė.

Sveik's, dėde. (Iszgeria ir pripylus padūda).

1-as senis.

Ar tik ne per daug bus. Na, sveik's (geria) su geru žmogum ir iszgerti miela.

2-as senis.

Reikia iszgerti pas tokius žmones.

3-as senis.

Dieve dūk jums viso gero.

4-as senis.

Tai, vage, gėrymas. Ką geras, tai geras. Tu nebijok, mes viską padarysime, asz . . !

1-as senis.

Na jau . . . tu vienas. Reik pirma senesnių pasiklausti.

4-as senis.

Senesni, ale kvailesni. Traukk tu sau isz kur atėjai.

2-as senis.

Ko tu koliojiesi! kvaily tu!

3-as senis.

Jis teisybę sako. Gaspadorius mus ne be reikalo myli. Jis tur reikalą ir mes galime pasiszněkėti. Tu, brolau, tik pamylėk, priimk, kaip reikia. Jug tau manęs reikia, o ne man tavęs. Tu parszas da.

Gaspadorius.

Tu pats . . ! Ko czia skėtrioji. Mat koks tu: ėsti ir gerti — tai vyras.

1-as senis.

Ko tu putiesi? Asz tau parodysiu, priplosiu tav nosi.

Gaspadorius.

Kas? Tu?

2-as senis.

Didelis czia man daigtas! Eik sau po velnių! Nenoriu su tavim užsidėti! sudiev! (ima kepturę.)

Gaspadorius (laiko).

Palaukk, kas tai matė: teip palikti visus.

2-as senis.

Leisk! Rėsziau į žandą.

Gaspadorius.

Neleisiu! Tau ne valia!

2-as senis.

Sztai tau valia! (Musza.)

Gaspadorius (seniams).

Gelbėkite! (Sukimba. Gaspadorius ir seniai rėkia visi sykiu.)

1-as senis.

Užkim', vyrai!

2-as senis.

Asz...! Viską asz galiu padaryti!

3-as senis.

Dūk szen da.

Gaspadorius (pacziai)

Statyk szen da blausdinę. (Visi vėl sėda už stalo ir geria.)

Bernas (Gaudadusziui).

Ar matai? Užsidegė vilko kraujas. Kaip vilkai visi pikti pasidarė.

Gaudaduszis.

Gerai iszmislyjai! Gali pagirti.

Bernas.

Palaukk, iszgers da treczią blausdinę, tai da kitaip bus.

Veikmė šeszta.

(Kiemas. Po deszinei ant rąstų sėdi seniai, tarp jų Ukinjko tėvas. Viduryj jaunimas szoka. Grinczioje girdėt girtų riksmas. Iszeina pasigėręs senis ir rėkia; ukinjškai nuveda jį atgal.)

Scena 1.

Senukas.

Oi Dieve, Dieve! saugok tu mus nū tokių niekų!
Ko mums rodos reikia. Sziokią dien dirbk, atėjo

nedēlia: nusiprausk, nueik į bažnytelę, pasimelsk, paskui su namiszkais pasiszněkėk. O kad jaunas, tai ko, — gali ir pasilinksminti su kitais. Sztai, kaip gražiai siauczia: ir pažiūrėti smagu. (Grincioj, girdėt, rėkauja.) O dabar ve! nė szis, nė tas! Lyg velniui parsidavę: ne tik ką patys jau . . . , ale ir žmones veda isz kelio.

Scena 2.

(Isz grincios strapinėdami iszeina girti seniai, rėkauja ir griebia mergas).

Mergos.

Eik jau tik, dėde! ka tu!

Vyrukai

Eime velyk pas svirną. Per jūs czia nė nepasiszněkėsi.

Gaspadorius (priėjęs prie senuko rodo jam szpygą).

O ką, ką laimėjai? Sztai tau! Nusikąsk! Jie sztai kaip norės, teip ir padarys. O jie mán prižadėjo. Gali patys tau pasakyti

(1-as, 2-as, 3-as, 4-as seniai sykiu).

1-as senis

Ką asz norėsiu tai ir nuskriausiu, o gerą žmogų skriausti nenoriu, delto kad jis meilus žmogus!

2-as senis.

Asz . . . asz viską padarysiu:iskas nū manęs priguli, ba aszszsz . . .

3-as senis.

O tu szirdele! szirdžiukai!

4-as senis.

Dainūk, zuiky, dainūk lape, dainūkit paukszteliai! Užkim vyrai! (Seniai susikabima po du, strapinėdami eina. Gaspadorius grįžta į grinczią, bet suklumpa parvirsta ir niurna kas žin ką, lygiai kaip kiaulė kriukia. Senis pakilęs eina).

Scena 3.

(Ateina Gaudaduszis ir bernas).

Bernas.

Ar matai? Dabar jau užsidegė kiaulės kraujas. Pirmai, kaip vilkai buvo, o dabar visai į kiaules pa

virto. (Rodo į gaspadorių). Guli, kaip meitelis baloj ir kriukia.

Gaudaduszis

Vyrs tu! Iš pradžios kaip lapės, paskui kaip vilkai, o dabar visai, kaip kiaulės pasidarė. Tai, vāge, gėrymas! Kaip tu jį padarei? Tur but', įleidai ten lapės, vilko ir kiaulės kraujo.

Bernas.

Kam ten leisti! Asz tik užauginau jam per virsz javų. Kaip vos tik galėjo išsisukti, vos galėjo iszmisti ir apsidengti, vis vargą kentė, tai jam ir nebuvo iszkada dūnos riekpalaikės. O dabar, kaip visko ik' valei, tai ir sujudo jame lapės kraujas ir kraujas vilko ir kiaulės. Žveriszkas kraujas jame visada buvo, tik virszą gauti negalėjo.

Gaudaduszis

Gerai! Vyras nēr' ką sakyti! Užpelnei riekpalaikę. Tegul tik dabar jie geria degtinę, tai visi į mus nagus pateks!

A. Veliūniszkis.



Kaip reikia szerti ir užveizėti gyvūlius.

Paraszė Ed., iszvertė Szvėksznys.

Septinta roda.

Povylaitis teigia apė druskos reikalingumą prie paszaro; apė gerą dėl gyvulių girdyklą ir apė szėrimą smulkiai sukapotais sziaudais ir stambiai sumaltais grudais.

Suėjus susėdams kitą szventą vakarą, Povylaitis taip kalbėjo: paskui kartą asz jums, susėdėliai, iszaiszkinau, kokie paszarai yra geresni. Jus dabar galit patys, pasiveizėdami į toblyczias, sutaisyti toki paszarui miszinį, kurs bus nebrangus, atnesz daugiaus pieno ir atkutins gyvūlius. Szį kartą asz porodysiu reikalingumą gyvuliams druskos ir gero gėralo.

Juk blogai butu, kad neturėtumem druskos. Be druskos ir viralo neiszwirtu mums gaspadinės: kad

ir kas žin kaip anos virtū, valgys vis butu be druskos neskanus. Ir gyvuliai ėstu skaniau sziaudus ir pelus, jeigu pridėtum truputį druskos. Sziaudai, pelai ir visi kiti sunkiai pervirinami gyvulio pilvu paszarai, apsudyti druska, veikiau susigromuliuja ir perverda gyvulio viduriuose. Druska taip pat padidina ėdrumą; kraujas nū anos pasitaiso ir įgauna raudonumą, druska ant galo gelbia prakaito iszvarymui, ir dėlto gyvulio plaukas susidailina ir pradeda spindėti.

Mak-tis. Kad gyvuliui tinka druska, mes tai žinome. Ale isz kur aną gauti? Ana brangi; vos pasiperki žmogus ir dėl savęs.

Pov-tis. Oi, susėde, mislyji kaip reikiant szerti gyvulius. ir gailies 2kap. ant mėnesio. Ar verta apė tą ir kalbėti, kad žinai gausias nemažą pelną isz druskos?

Pov-nis. O kiek reik druskos gyvuliui ant dienos?

Pov-tis. Ne daugiau, kaip po lutą, tai yra po vieną svarą ant mėnesio. Tai kasztūs apė 2kap.; tokiu budu, dūdams druskos per 8 mėnesius, iszleisi ant vienos karvės mažiau, kaip 20 kap., per visus metus.

Mak-tis. Jeigu taip pigu, tai gėda nedūti karvėms druskos.

Pov-tis. Bepasakodams apė druską, maž neužmirszaui apė anos visugeriausį privalumą. Nū druskos gyvulys daros skudresniu, linksmesniu ir ne taip bijos ligų prie apsiversziavimo. Neskundžiant gaspadoriaus kelių skatikų ant druskos, gyvuliai anų butu daug sveikesni ir nežinotu tokių sunkių ligų prie apversziavimo, kaip dabar.

Mak-tis. Ar prie kožno paszaro reik druskos?

Pov-tis. Ne. Vasaros laike. kūmet gyvuliai ganos ganyklose, nėra reikalo druskos dūti, negut drėgname ore. Bet jeigu sziens vasaros laike gauna lietaus, supelėja tai aną galima pataisyti tiktai pridėdant druskos. Užvis daugiau reikia gyvuliui druskos, nes tūkart karvė daugiau geria ir dėlto daugiau dūda pieno

Peniamiems ant mėsos gyvuliams reik taippat dūti druskos, nes mažiau paszaro tereik.

Mak-tis. Gailiūs nežinojės pirma to. Ale kaip reik dūti karvėms druską?

Pov-tis. Reik isztirpinti aną vandinyje ir tū vandeniu aplaistyti sziaudus, prastą szieną arba pelus: o dūdant gėralą, reik pacziame gėrale sutirpinti druską. Dabar apė girdyklas Gyvulio kunas užlaiko savyje daug vandens; iszdžiovinę tą kuną, mes pamatytumem, jog ans besveria tiktai trecią dalį pirmojo savo svarumo, o antri dvi dalį, tokiu budu, iszgarūja paveiksle vandens. Esant ganykloj gerai girdyklai, patys gyvuliai kiek norėdami gal isz anos gerti. Bet žiemos laike, užvis szeriant sausu paszaru, gaspadorius tur daboti, kad gyvuliai kaip reikiant butu girdomi. Prakaitaudams, alsūdams ir atlikdams kitas kuniszkas reikalystes, gyvulys daug iszleidžia isz savės vandens. Visą tą iszleistą vandenį tur ans vėl sugražinti į kuną. Dėlto tai vandū ir yra taip reikalingas daigtas ano gyvybai; dėl to noras gerti kankina teip baisiai žmogų, labiausiai laike kaitros. Piens taippat negal stotis be vandens, o dėlto reik priderancziai girdyti gyvulius, labiausiai pirmame laike po apsiversziavimo.

Mokyti vyrai iszrodė, jog laike szilto oro ant kožno svaro sauso paszaro gyvulys reikalauna nū 4 lyg 5 vandens svarų; laike szalto oro mažiau, nū 2 lyg 3 svarų. Seni gyvuliai geria daugiau, nekaip jauniejie.

Pov-mis. Kelius kartus ant dienos žiemos laike reikia girdyti gyvulius?

Pov-tis. Gyvulius, szeriamus sausu paszaru, reikia du kartu girdyti, priesz pietus ir vakare priesz szėrimą. Vandū girdymui tur buti be dvoko ir skanus, o žiemos laike nelabai szaltas, užvis geresnis gyvuliams yra vandū isz szulinio. Sziltas, sudvokės, isz pelkės vandū vodyja diktai gyvulių sveikatai, nes

aname tankiai randas kirmių kiauszeliai, kurie, pakliuvę į gyvulio vidurius, gal aną susarginti.

Mak-tis. Musų piemenys girdo tankiai gyvulius vasaros laike pelkėse, kame yra supuvęs vandū. Dabar samdant piemenį, reikės anam įsakyti niekados negirdyti gyvulių tokiose pelkėse.

Pov-nis. Kaip tamsta sakai, ar smulkiai kapotais (akseliu) ar czielais sziaudais geriau szerti gyvulius?

Pov-tis. Geriau anūs kapoti arba pjaustyti, nės tūkart anūs galėsi maiszyti su kitais įvairiais paszaraais, nū ko sziaudų suvarums pasididins.

Tam-tis. O ar verta maiszyti paszarus? Ar negeriau kožną įpaciai dūti?

Pov-tis. O kad tav padētu dūnos, kopustų ir lašzinių, ar valgytumei tūkart ant pusryczio gryną dūną, ant pietų vienus kopustus, o vakarienei lašzinius? Žinoma, tu to nepadarysi: tu valgysi kartu, ir bus skaniau. Taippat ir gyvulys ēs skaniau, jeigu sumaiszysi paszarą kaip reik. Gerai yra supjaustytus sziaudus užplikinti verdancziu vandeniu ir apibarstyti, atgaliais, nusunkoms, miltais arba aplaistyti broga.

Pil-tis. Tas sziaudų pjaustymas arba kapojimas atims daug laiko.

Pov-tis. Szeriant sukapotais sziaudais, gyvulys negalės rankioti skanesniosios dalies, bet turės viską ēsti, nū ko pasiskalsins paszaras. Per žiemą isz tos priežasties paliks szmotas paszaro, kurs atvadūs ne tiktai proce ir laiką, patrotytą ant sziaudų kapojimo, bet dūs dar ir pelną.

Jon-tis. Jeigu akselys yra tokiu naudingu daigtu, tai asz visados anūmi szersiu gyvulius.

Pov-tis. Gyvulys ryja daug tų pjaustytų sziaudų arba akselio neparkasniojės, nū ko gal sukietėti gyvulio viduriai ir pakilti liga. Saugodamos nū to, reik szerti ne vienu akseliu, bet davinėti užvis ant nakties, ir vasarinių czielių sziaudų, aplaistytų surum vandeniu dėl lengvesnio suvarumo.

Norint primaiszyti į paszarą grūdų, reikia anūs apmalti, užvis tūs, kurie, kaip miežis, tur kieta kiautą. Apmalti grūdai veikiaus perverda gyvulio viduriūse. Ale reikia tai atminti, kad nereik grūdų smulkiai malti, nes smulkiai sumalti miltai suszoka į gumulus gyvulio pilve, o nū to pakilsta vidurių sukietėjims ir kitos ligos.

Mak-tis. Kaip szerti tokiais aptreszintais grūdais?

Pov-tis. Tūs stambiai sumaltus miltus nereik plikinti verdanciu vandeniu, nes tūkart gyvulys ryja anūs nepermaiszęs su seilėms. Užvis geriau tokiais sausais miltais yra apsudyti paszarą.

Versziams ir seniems gyvuliams reikia dūti smulkiau sumaltus, dėlto kad verszių dantys nėra dar stipri, o senųjų yra jau nudilę, o isz tos priežasties nė versziai nė seni gyvuliai negal susmulkinti stambių miltų kaip reikiant. (Toliaus bus.)



Isz Lietuvos.

Prienai (Suvalkų rėd.). 6 dieną spal. mėn. graudus aidas varpų Prienų bažnyczios apskelbė parapijonams, jogiai jie neteko savo klebono kun. Andriejaus Marmos, praloto Seinų kapitulos. S. a. mirusis gimė Griszkabudžio parapijoje 8 d. liepos 1825 m. Ejo mokslan Senapilės gimnazijoje, paskui baigė dvasiszka seminariją Seinūs ir akadēmiją Varszavoje, kurią apleido su moksliszku laipsniu Kand. Szv. Teol. Iszsiszventinęs-gi ant kunigo 30 d. liepos 1848 m. pasiliko mokitojumi aliumnų Seinų seminarijoje. Szitą tai pareigą pildydamas, sulaukė pakėlimo į kanaunikus ir pralotus su nominacija sykiu klebonu Prienų parapijos. Pralotu pasilikus pripūlė a. a. kun. Marmai, kaipo vyrui mokslo, sunkios priderystės surrogato konsistorijos Seinų vyskupystės. Ant szito urėdo a. a. kun. Marma, ant kurio peczių gulėjo visa rėda Seinų vyskupystės, daugiausiai nūpelnų padėjo, kovo-

damas su maskoliszka valdžia, kaskart naujas ant katalikų (nekalbant jau apie persekiojimą unijotų) slastas spendžiancia. Užtai dvasiškija, pripažįdama a. a. mirusiam tūs nūpelnus, parodė savo dėkingumą skaitlingai, nes skaitliuje 60 kunigų, susirinkdama ant jo laidotuvių 10 d. spalio mėn. iš įvairių krasztų diecezijos. Norint tokia daugybė buvo kunigų, vienok iszkilmingumui daug atėmė svarbingumo netaktiszkas pasielgimas rėdytojo laidotuvių. Netaktiszkumas buvo tame, kad tokioj' parapijoj' perdėm' lietuviszkoj', kaip Prienai, minėtasis rėdytojas surėdė, idant tulas prabaszcius iszkirstų bylą lenkiszka dēl dviejų klausytojų: minėtinai — naczelniko ziemskių p. Markov'o ir vietinio bulmistro. Tikt acziui gūdotinam kun. Aleksandravycziui, buvusiam prefektui ped. sem. Veiverių ta baisi klaida buvo atitaisyta. Jis, matydamas, kad susirinkusieji nieko nedasižinojo apie szv. a. mirusį isz kalbos „pro forma“, o ne dēl klausytojų, pasakytos, pasiryžo, norint neprisitaises, prakalbėti į numylėtus savo lietuvius prigimtojų kalboj'. Idantgi urėdas, kurį užėmė hierarchijoj' bažnytinėj' a. a. pralotas Marma, ir nūpelnai jo butų suprantami dēl klausytojų sodiečių, perstatė tą viską kun. Al. paveikslingai, palygįdamas asabą a. a. mirusio prie Aarono, kunigo Seno Įstatymo, kuris laike kovos Jozuė's su Amelekitytais laikė augsztyn pakeltas rankas prie Dievo; ir kol' taip laikydavo, tol' Izraėlitai pergalėdavo prieszus, o kada paginėtas rankas nuleisdavo, tūmet prieszai imdavo virszų ant Izraėlitų. „Taip lygiai — sako kun. Al. — ir a. a. mirusis pralotas padėjo savo vyskupui, tam Jozuė'i, tarp visokių kliuczių tiesti kelią Seinų diecezijos katalikams į Žemę pažadėtą.“ Paskui nurodė sakytojas priderystes parapijonų dēl duszios mirusio savo klebono. Ta byla pasakyta auksine iszkalba ir gryniausią lietuviszką kalbą ant klausytojų padarė labai didelę įspaudą. Net tuli isz inteligentų-klausytojų (nb. lenkiszkių patrijotų) pradėjo abejoti apie „netikumą lietuviszkos

kalbos“. Ant kapinių irgi lietuviszkai bylą laikė viens isz garsesnių sakytojų tam kraszte Seinų diecezijos. Užbaigė iszkilmybę laidotuvių giesme „Salve Regina“, atlikta gražioj sutarmėj trijų balsų, tikt melodija jos linksma lyg neatsakė gėdulingai iszkilmybei.

E. Mažutis.

Kybartų valsezius (Vilkaviszchio pav.) Kybartų valseziuje užstojo atmainos. Senasis vaitas atsisakė nū tarnystos, o jo vietą užėmė kits vaitas. Valsezius labai gailisi senojo vaito, nėstai buvo iszmintingas ir teisingas žmogus. Naujasis gi vaitas visai kitas. Jis nieko niszmano apė savo priderystę ir vos tik gal pasiraszyt. Žinoma visus valseziaus reikalus atlieka sekretorius; jis yra pons ir gaspadorius viso valseziaus. O da ir koks pons! Ne tik ką poniszškai gyvena, bet ir poniszškai elgiasi, nes nė kiekvieną prisileidžia: su tuszečiu kiszenium prie jo nė preiti negali. Tik, sako, iszverczia akis, susiraukia ir kaip perkuns isz augsztybių apninka žmogpalaikį, atėjusį su reikalu. „Negali, ne valia, nėra, kitą syk“ — tai pirmutiniai jo žodžiai. Žmogpalaikis, giliai atsidusęs, vėplina sau namon ir laukia kito sykio arba pasirupina pinigų idant „patepti“. Kaip patepa sykį, tai ir važiuja kaip kada nuvažiuja ir į prastą karcziama „akt magaryezių“. O „magaryezios“ mat, dabar esanczios labai gerai „pro kolera“. Prie magaryeziu ponas sekretorius jau visai nesiaugsztina, dagi susimusza stikleliais su prastais sermėgiais.

Tokią tai naudą turi valsezius isz savo ponų, o tūm tarpu moka jiems algą. Bet teisybę sakant „koks pons toks žiupons“, koki ponai, toks ir valsezius. Jaigu but geresnis valszezius, tai nemaitytų tokių ponų arba nebut rinkęs tokio vaito. Daugelis velyja geriaus atsigert, nekaip turėt gerą vaitą. Na, kas žin kada paims virszų teisybė, iszmintis ir blai-vystė. Gėda valseziui!

Isz valseziaus kasos paimta 12 rublių ant gydyklų. Gydyklos nupirktos teip ir stov. Veikiausiai, kad

jos teip ir stovēs, kol neiszsīmētys. Tik tiek gerai, kad tarp tų gydyklų yra ir gorczius spirito, kuri musų valsczius labai garbina. Gal ir ne viens turēs isz to džiangsmā . . . Pinigus iszdūtus ant gydyklų reiks valscziui sudēti. O kaip girdēt, valdžia paskyrē ant to dalyko savo pinigus. Tik virszininkas (naczelninkas), matyt, nor padaryt žmonēms didesnį džiangsmā ir liepia jiems už savo pinigus pirkt gydyklas, idant jos, kur nors užmestos, galētų isztolo pabaidyt kolērā.

Musų valsczius jau ima gintis nū ubagų. Matyt, kad jū jau perdaug priviso. Buvo vasarā sueiga valscziaus ir sutarta užlaikyti ir maityti tik savo ubagus. Idant jūs pažinti, iszdūta kiekvienam blekē su maskoliszku paraszū, kas per ubagas isz kur jis (valsczius, kaimas) ir kelintas paeilui (numerus). Vienaŭ ubagā teko ir man matyt. Bet tiek musų zmonēms te galvoj ubagų blekē ir jos peklišzki ženklai. Gal tai butų dēl praplatinimo maskolių kalbos, tik ne dēl žmonių naudos . . .

J. Sl 3.

Szuklelių kaime (Vilkaviszchio pavieta) paczių paprusēj, „maskolius“ (parubežinis sargas) perszovē koją merginai 19 metų. Atsitiko tai Šausio mėnesyje szių metų. Vienaŭ nedēldienį buvo susējē pora vaikinų ir maskolius pas vienaŭ ukininkā — broli paszautosios merginos. O buvo tada ant rubežiaus „geras maskolius“ t. y. toks, kuris leidžia į Prusus. Su maskoliaus žinia persigabenta isz Prusų „kuntrabantų“, o prietam ir pusėtinai baltakēs dēl pamyļėjimo sargo už jo gerā szirdį. Bet baltakēs užteko ne tik dēl sargo, bet ir dēl kitų. Kada jau visi pusėtinai prisisiurbē baltakēs ir jos daugiau neliko, maskolius reikalavo, kad dar daugiau parnesztų isz Prusų (geri sargai!). Bet kompanija jau netvirtai stovėjo ant kojų, o kiti net kas-žin kur buvo užvirtę; liko grinczių tik viens vyruks ir mergina ir nė tie nenorėjo ir negalėjo nutildinti maskoliaus

troszkulī, jū labiau, kad jau buvo geros isznaktos. Tada maskolius ēmē rēkaut tartum paszēlēs ir baugint namiszkius, norēdamas pakelti trukszmā (trevogā) ir padaryt krata (revizijā). Bet nieks jō balso neklausē, ir maskolius ēmē jau cziupinēt gaidī ir dēt patronus ī puczķā. Tūm tarpu ties jū stovējo mergina. Becziupinējant jam puczķā, iszējo szuvis ir pataikē merginai ī koķā, ties kirkszne. Kulka perējo perdēm ir iszējo užpakalyj per minksztima. Mergina tū pūlē ir kraujūs papludo. Iszgulējo lovoj pusē metų ir tik paskui ēmē po kiek vaikszcziot. Skaudamoji koķa liko trumpesnē. Tokiu budu nekalta mergina ne tik ķā per kitų praudziā daug iszsikasztavo besigydant, bet dar liko lūsza. Maskolius gi buvo apsudytas ī disciplinarnā batalijonā ant 3 metų. Mat ķā kartais padaro arielķa.

J. Sl

Isz Pilviszkių (Suv. rēd.). Pilviszkių žyđai, ipacz szinkoriai, pradeda dejūti, kad žmonēs mets ī metā vis mažyn szelpiā jūs savo turtais. Per paskutinius ketverius metus Pilviszkių žyđkaimyje nunyko keturios karcziamos. Ir kodėl? Kitāsyk per jomarkus žēdnoje karcziamoje nespēdavo neszioti penkios žyđelkos, o grindų per isztisus metus nereikdavo plauti. Nedēlioms-gi seni ir jauni kamszydavosi iki sutemai. Veik žēdnā szventā dienā grīždavo namon riaumodami, kruvini, vienplauķiai arba vienmarszkiniai; ir kas taip siusdavo, jaigu ne arielķēlē

Iki pusiaunaktų, kur-nors kamaraitēse, vyrai mylēdavo mergas ir pragerdavo ne tik jų skepetas, bet ir jas paczias turēdavo tėvai atvadūti isz žyđų kieszniaus. O dabar kas? Per didžiausius jomarkus trise szinkūja pastovēdamos ir per dumus nematyt žyđelķų. Nedēlioms-gi tiktai viena sēdi pas szinkių ir ta pati daugiaus mezga, negu pila arielķā arba alutį. Apie penktā valandā veik visi iszsiskirsto ir mieste stovi, kaip iszszlūta.

Jauni vaikinai tūjaus po visam skubina namon ir jau pesztynių anaipitol negirdēt.

Po sudegimui veik žėdnas žydpalaikis pasistatė ruimingus namus ir daugelis net ant dviejų gyvenimų, pridirbo kamary ant kamaraiczių ir daug visokių landynių, nes kitasyk žmonės dejūdavo, kad nēr kur pasislėpti ir gardžiai atsigerti. Žydeliai apsigavo. Dabar nė vienam nereikia kavotis, ir tos jų daržinės liko tuszczios, neįrengtos ir padarytos tiktai vėjams gaudyti. Tai-gi seniai jau reikėjo susiprasti, netarnaut ir neszelpiti ilgasmakrių, savo didžiausių neprietelių. Dieve, dūk, kad ir didžiausi girtūkliai ir palasziai syki ataktų ir liantus snaudę žydų pasūlēse, tai po kitų keturių metų isznyktų gal visos pinigų edžios! —

Lygsziol da kaimų merginos rupidavosi tiktai apie žiponus, jakes ir andarokus, idant pasisiudyt po madai, o czeverykais nesziodavo apiplyszusiais, nuszleivotais ir kaltais ant klumpės kurpalio, nes kaimo kurpiai nēr taip iszmislus ir savo pastyrušiais nagais negal kitokių sucziupinėti. Bet kas nor szunį muszt, tas ir lazda gauna. Taip ir czia: kas nor madą varinēt — tas ir czeverykus turi. Viena nedėlia, bene per szventą Dzidorių, teko man regēt tokius czeverykus ir tyczia navatnius, kokių lygsziol netur da nė viena Pilviszkių žydelka, o dideliūs miestūse neszioja tiktai reta miesto szlūta Vasaros laike, kaip žinoma, žmonės nesigrudžia į bažnycią ir meldžiasi po medžiais ant szventoriaus. Priesz sumą da vyrų burelis stovėjo patvoryje ir linksmi sznekucziavo, vieni apie gražiukes, kiti apie turtingas ir t. t.

Tūmtarpu per szventorių ateina, atskubina smulkiais žingsniais atlaszi mergina, ne visai plona ir per vidurį susmaugta. Visi sužiuro. O ką gi! Andorokas augszczia uskaulelių, pryszakys ik bambai isziutas ir aptemtas, kaip ant kurpalio. O kas per czeverykai?! Nors vis žiurētum! Isz baltos, szvelnios skurutės, kurkos kaip stipinai, raikszcziai raudoni ir ant žėdno po radastą.

O kas per kojukē?! Nē stirnos nēr tokia ma-
ziukē. Panczekutēs raudonos, ir vienu žodžiu gražu,
o gražu! Vyrai net pasilenkē žiurėjo ir gērėjosi už
viens kito, kaip jį tipeno pro szalį, ir tūmtarpu viens
tarē: „dabar gražu, o kad pa ale jau nē ne-
sakysiu ką sakē. Bet įėjo į bažnyčią ir ta saulelė
visiems isz akių isznyko. Paskui jie pradėjo kalbėti
apie visokias madas ir, kur buvę - nebuvę, apie tūs
czeverykus. Vienas isz jų taip sako: „ateinancią
nedėlią pamatysim jau ne vienas stirnos kojas, o
kitas tūjaus atsiliepē: „ar žinai, broliuk! jaigu nors
vieną pamatau su tokiais czeverykais, pacziam vidur-
vasaryje pirmutinis užsidedu kiaulės kailio apikaklę.“

Dieve padėk! labai tiktų kiaulės apikaklė prie
tų czeverykų!

Jaigu katra mergina norėtų pasisiudyt tokios
mados czeverykus, rodyju pasižiurēt į Muraszkus pas
Antaniną P, ant pats Viszakio kranto. *Patiltis.*

Pilviszkiai Patronė Rudaicziutė isz kaimo
Zarankų buvo pakėlus sparnus į svetimą szalį, ko tik
ne į Ameriką. Tai-gi jįjē, nusitaikius vieną naktį,
eziūpē nū tėvo szimtinę ir kūveikiausiai iszdumē į
Barzdus pas Pranį Striosziuką, su kuriūm susipora-
vusi buvo lėkti. Tasai, visiems žinomas pesztukas
ir girtūklis, su dideliu džiangsmu priēmē tą szimtą į
savo prieglauda, o Patronelės jam tiek tereikėjo, nes
szimtas ir be Patronių gers smagurys. Jįjē da ke-
letą dienų slapėsi Didvyžiūse pas vieną daržiniką, o
jos drauginikas ramiai sau sėdėjo namieje ir neva
rengėsi į Amerikos rojų. Isz-yk da Patronės tėvai
pervirsz nepagedavo savo mergaitės, nes kitą kartą,
stvērus antrą szimtinę, vėl gal pasikilnyt į dauses —
kaip tai tankiai atsitinka su tais lakunėliais. Bet
sztai tėvams praneszē, kad Striosziukas tiktai tą
szimtą paviliojės, o Patronėlių puskapį turis ir jam
amžin nereikią geresnio ir linksmesnio sėbro. Už-
tai gi tėvai dabar suskato jieszkoti savo mergaitės ir
nedėlioje, atėję į bažnyčią, pradėjo klausnėti savo

pažistamų, ar nenuvūdžia kas, kur slaposi jų Patronėlė. Sztai pats Striosziukas prieina prie tėvų ir pasisako, kad jisai paviliojęs Patroniukę, kad ten ir ten paslėpta ir jaigu, girdi, labai užsipulat, tai sveiki atsimkit. Ta paczia diena prapūlionės tėvas, pasikvietęs savo kaimyną, iszvažiavo į Didvyžius pas ukiniką Kurą ir trise sutarė medžioklę. Tėvas tūjaus isz vakaro nusitaikė į daržiniko sodą ir tankumyne atsargiai atsigulė, o sziūdu sulindo į rugius. Vėlai vakare Patronė su daržinike pamaži nusėlino į klėtėlę ir tūjaus sugulė. Jisai budėjo iki nepraszwito. Anksti rytmetryje, da apytamsa. jūdvi sukilo ir Patronė, pasigriebus dvi paduszkaiti, skubino per sodelį į rugius. Tėvas akimirksnyje paszoko ir cziupt nustvėrė slapukę už sparnų. Anūdu tūmtarpu iszslindo isz rugių ir visi trys nusivedė ją į grinczpalaikę. Iszsyk da gerumu spaviedojo Patroniukę, bet kaip tik pasiekė tą szimtą, tai tūjaus ir brankitas viržis szoko į pagelbą ir pradeda rodyt savo saldžius jausmus; o szimto kaip ir nė nebuvo. Juk žinoma, slidus daigtas: į nagus ir isz nagų. Parsivežė Patronėlę kaip ir nė ne savo, bet jau dabar tėvai isz akių neleidžia mergaitės ir atsidėję sergsti lakunėli. Ant rytojaus tėvai važiūja pas Striosziuką praszyti pinigų, o jisai, mat, praszas da antro szimto ir tada nuvesias Patroniukę iki Griszskabudžiui, o jaigu užteiksias da ir treczia, tai pavėdėsias ir iki Naumiesdziui. Mat kokių latrų yra ant szios aszarų pakalnės.

Patiltis.

Panevėžis Paskutiniuose dienose rugsėjo m. Paszwetinio parapijoje, sodžiūje G apsirgo pagrižęs isz Rygos vienas ukinikas kolera, kuri buvo pripažinta pavieto daktaro už tikrą kolerą. Ukinikas tas pasimirė, bet da 4 žmonės apsirgę tame pacziame kieme — pagijo. Toliau liga nesiplatino, nės buvo sargai pastatyti, kad isz to kiemo kitur niekas neiszeitų, ir niekas pas serganczius nesilankytų. Drabužiai, kuriūs dėvėjo ligoniai, tapo sudegiti; sienos grięzių vopna

iszbaltytos ir kiti vaistai, suturinti platinimą tos ligos, sunaudoti.

Būtė.

Gražiszekių kaime (Naumiesczio pav.) vagys czia jau isz kaimo Miknaiczzių iszplėszė kitą syk kaplyczia ir, dažinoję, jogiai užeis krata, nekuriūs isz pavogtų daigtų tūjaus užkasė į žemę, o auksinę kupką imetė į Szeszupe, kur neiszkakima sietuva. Aure Simokų primeniukai, trise braidžiodami netoliese tos sietuvos, pamatė tarp akmenukų labai gražiai žvilgantį daigtą. Tūjaus jie iszėmė isz vandens ir, iszsineszė ant kranto, pasigėrėdami apžvalginėjo tą neiszpasakytai gražų radinį. Paskui paskirstė jį į tris dalis ir kožnas sau paėmė vieną dali: tai gi vienas iszsiszriubavo kojukę, o kiti du pasidalino kupką.

Į tą tarpą pasisuko kas žin koks pakelevingas ir, pamatęs jų rankose tą gražų radinį, tūjaus suszuko: „vaikai, dūkit szen, jums nesigadyja cziupinėt! Tai yra Gražiszekių kupka!“ Ant tų pėdų vaikai jam atidavė ir jisai, paimdamas nū jų, tarė: „asz nunesziu į Griszkabudį pas prabaszczzių.“ Tai gi ir nesza sau sveikas sulyg sziantdien.

P.

Maskoliszki prispaudimai.

Sziūs paskutinius metus maskoliai bjauriai užgulė ant mūsų kampo.

Asz czion primisiu nors kelintą isz tų prispaudimų. Tik klausykite: uždraudė mums buti visokiais valdinjškais savo kraszte, sumažino gimnazijas ir pradėjo nepriiminėti mūsų vaikų į jas, (kad nebutų kunigų nė mokytų), uždraudė ir pardavinėti lietuviszkas knigas, karabelnikams per atlaidus ir kermoszius. Pradėjo atiminėti lietuviszkas maldakniges isz žmonių. Iszgabeno daug kunigų į Maskoliją, uždarė daug bažnyczzių, o kelias dagi sugriovė. Pradėjo nedūti statyt naujų bažnyczzių ant vietos sudegusių. Pradėjo priverstinai varyti mūsų besimokinanczius kudykius į savo cerkves. Popai pradėjo landžioti po moksli-

nyczias ir mūsų katalikiszkus kudykius su prievarta prie savo tikėjimo prikalbinėti. Daugybėje vietų pradėjo priverstinai vaikus į maskoliszkas ucziliszcias varyti ir ten perdirbti jų ant savo kurpalio.

Išmislyjo valstinius daktarus ir prisiuntė ant tų urėdų maskolių daktarų, idant tokiu būdu mūsų daktarai lietuviai negalėtų tarp savo brolių apsigyventi ir su jais vienybę laikyti. Tiems valstiniams daktarams mes turime priverstinas algas mokėti; o jie, mūsų dūną valgydami, ne tiek daktarauja, kiek mus prie maskolystės pripratinti stengiasi; nes tai yra jų tikrasis urėdas.

Sumažino mūsų tiesas dalyke pirkimo žemės. Apkrovė sunkiais mokeszcziais, kurie praryja mūsų visą uždarbį, taip jog mes dirbam, dirbam, o vis nieko neuždirbam — dar į skolas einam. Išzranda visokias priekabas ir dagi nedūda nė žemės nusipirkti. O kaip regis, dar negalas prispaudimų, ateis dar toks laikas, kad su mumis darys taip kaip su unijotais — varu varys į pravoslaviją. Jau dabar popai pradeda savitis sav tiesą iszdavimo plianų ant statymo katalikiszkų bažnyčių, idant paskui turėti gatavas cerkves. Tūm tarpu mes su ginklais negalime gintis. bet ant paskutinos tik kitaip, tur but, nebus. Dabartės vienok nesnauskime: rupinkimės nors savo kudykius gražiai užauginti, ir pasėti į jų szirdis meilę savo tikėjimo, savo kalbos, savo tėviszkos žemės Lietuvos ir savo brolių-lietuvių. Įpacz lietuviszkos mamelės netur to užmirsztį!

Italpa: Lapė ir vilkas. *Petras Arminas*. — Kokiūse aviliūse ir pagalkokią metodą naudingiausiai yra vesti bitinikystę? *J. Bitaitis*. — Lietuvos istorija. *Lietuvos vaikas*. — Pirmutinis degtinės varytojas. Komediija, paraszė *Tolstojus*, iszvertė *A. Veliūniszkis*. — Kaip reikia szerti ir užveizėti gyvūlius. Paraszė *Ed.*, iszvertė *Szvēksznys*. — Isz Lietuvos: Prienai, *E. Mažutis*; Kybartų valsczius, *J. Šl.* s: Szuklelių kaime, *J. Šl.*; Isz Pilviszkių, *Patiltis*; Pilviszkiei, *Patiltis*; Panevėžis, *Bitė*; Gražiskiai, *P.* — Maskoliszki prispaudimai.

Atsakantis rėdytojas: Kristupas Voska, Stulbėkiūse.
Spausdįta pas Otto v. Mauderode, Tilžėje.